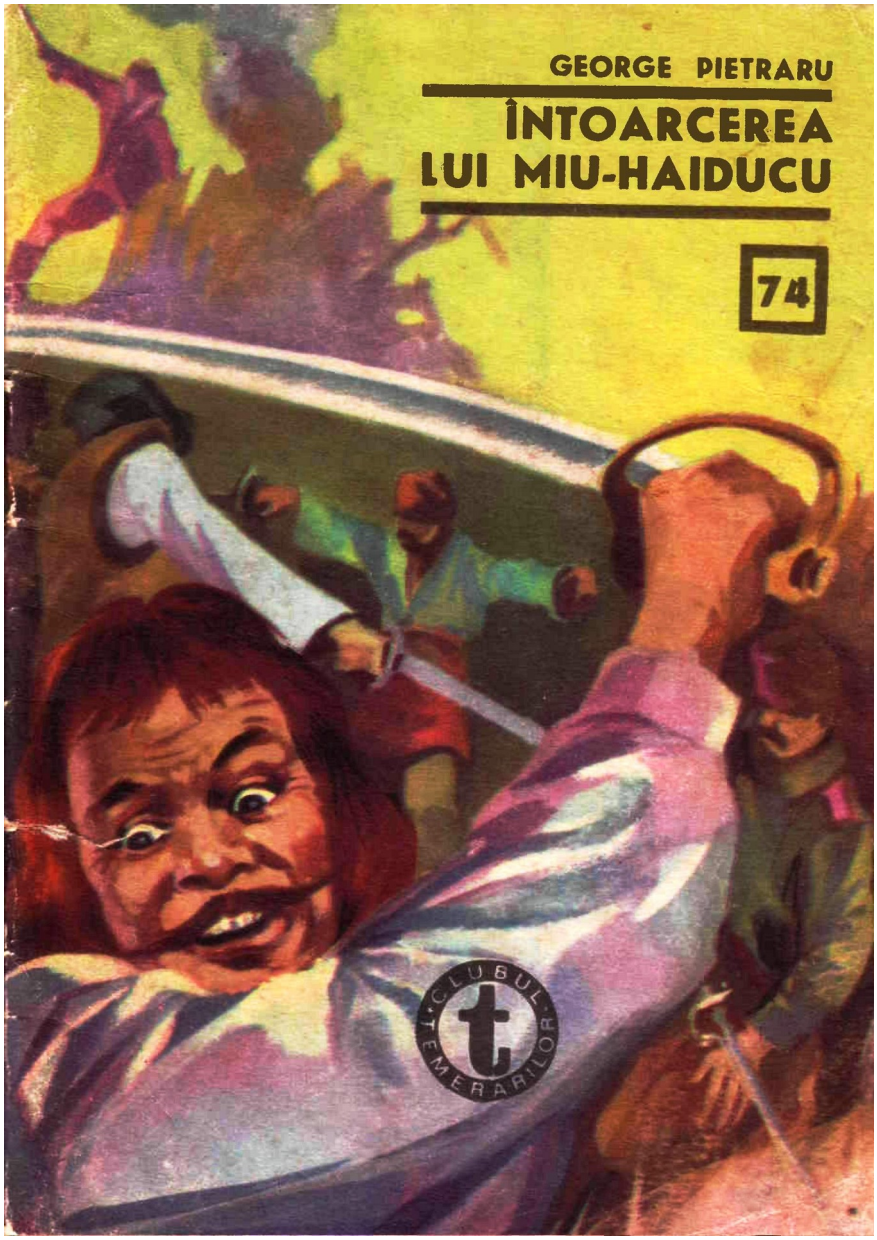
GEORGE PIETRARU
ÎNTOARCEREA LUI MIU-HAIDUCU
74
CLUBUL TEMERARILOR

GEORGE PIETRARU

ÎNTOARCEREA LUI MIU HAIDUCUL - II

74

EDITURA ION CREANGĂ

Coperta de DUMITRU IONESCU
Lector: GEORGETA PĂSĂRIN
Tehnoredactor: GH. CHIRU

Apărut 1970

✯

✯ ✯

În sala de jos a culei mînăstirii, ce servea de arhondaric, Simion şi căpitanii săi, Cuţui, Miu, Mihail şi un fost pandur, Pantelie din Cloşani, stăteau adunaţi în faţa mesei mari de stejar negeluit din mijloc. Deoparte, lîngă focul ce îngîna suspine în soba mare, se ţinea Ancuţa şi Neculai.

— Stăpînirea şi-a pornit spre noi toate oştile pe care le are în ţara Oltenească, glăsui Simion. Pesemne l-a speriat tare răzmeriţa noastră... Oamenii din sate ne vestesc că arnăuţii domneşti, poteraşii căimăcămiei şi plăieşii au fost porniţi spre noi din toate părţile. Nu voi să vă amăgesc zadarnic: sînt multe sute de puşti îndreptate spre noi...

— Ne vom bate, izbucni cu înflăcărare Miu. Iar dacă acum sîntem la strîmtoare, vom trece neplecaţi încercarea. Ne vor sări în ajutor ţăranii. Se vor ridica satele...

— Ţăranii... zise cu dispreţ Mihail. Unde sînt ţăranii pentru izbăvirea cărora ne punem vieţile chezaş? Stau ascunşi în hrube şi coşare...

— Ţăranii ni-s oastea, strigă Miu, arătînd afară spre focurile de sălaj. Ei au fost tăria Vladimirescului şi cu ei ar fi izbîndit, de nu i-ar fi uitat...

— Nu vă sfădiţi... sări cu glasul lui blînd Cuţui. E adevărat că sîntem abia trei sute din cele cîteva mii, cîte ar fi trebuit să se afle aici, dar nu gîndeşti, Mihaile, că toate cărările şi potecile ce vin spre noi sînt străjuite de poteraşi şi arnăuţi înarmaţi?

Simion sta îngândurat, parcă neauzind nimic din vorbele rostite lîngă el. Într-un tîrziu, îşi reveni şi aplecîndu-se peste o hartă ce se afla pe masă, vorbi încet, dar ciudat, vocea sa se făcu auzită, curmînd sfada şi risipind norii neînţelegerii.

— Asta-i mînăstirea, cetatea noastră de acum. Aici e biserica, unde vom ţine pe la fereşti şi porticuri douăzeci de puşti. Pe acoperiş, porţi, turle şi în clopotniţă vor veghea cei mai buni ţintaşi. Înspre rîu va sta Miu cu sotnia lui. Flancul dinspre Cerneţi va fi apărat de Mihail; drumul Craiovei îl va avea în seama Cuţui şi oamenii lui. Rămîne deschisă poiana din faţa, întinsă ca în palmă... Aici e primejdia cea mare... Pe locul acesta vor năvăli călăraşii... De-am fi putut întinde lanţul de apărare pîna aici, la marginea pădurii, arătă un loc pe hartă Simion.

— Şi nu putem ajunge acolo? stărui Miu.

— Nu, zise hotărît Simion. De-om aşeza la cinci paşi cîte un om şi tot n-am atinge liziera...

— Daca nu putem ajunge la pădure să silim pădurea să vină la noi...

Cuvintele acestea veniră din spatele căpitanului. Din locul său de lîngă foc, Neculai grăise cu glasul lui aşezat şi lipsit de trufie.

Simion se răsuci brusc şi-l ţinti pe pandur pe sub sprîncenele sale groase.

— Ce-s vorbele astea, Firizule?

— Ei, vorbe de clacă, se amesteca Mihail.

— Neculai Firizu nu spune niciodată palavre, strigă mîniat Miu, fulgerîndu-l pe tînar cu privirea.

— Atunci ce tîlc au vorbele acelea?

— Dacă am înţeles întocmai gîndul lui, zise Miu înflăcărat, Neculai crede că putem muta, aici pe pamîntul gol, pădurea...

Simion păru că începe să înţeleagă. Se apropie mai mult de flăcău.

— Spune, băiatule, spune.

— Tăiem copacii deasupra rădăcinilor, îi tragem aici cu caii şi-i îngropăm din nou în picioare... Întindem astfel unul lîngă altul, o stavilă împotriva călăraşilor, iar dinapoia lor îi putem puşca fără istov. Aşa-i, Neculai?

Toate privirile se îndreptară spre pandur.

— Căpitanul meu mi-a rostit gîndul, zise el şi se ridică. De hotărîţi că-i bine aşa, eu pornesc chiar acum oamenii. Pînă în zori, pădurea va coborî aici, în faţa mînăstirii...

— Pe mucenicul Gheorghe, izbăvitorul de balauri, tună deodată Simion, lovind cu pumnul în harta ce-i arăta locul descoperit din faţa culei, aceasta e cea mai înţeleaptă şi mai iscusită tactică ostăşească! Du-te, Firizule, împlineşte treaba aceasta şi ocupă, cu oamenii ce ţi i-am dat, poziţia. în zori să fii la postul tău, căpitane Neculai!

Pandurul tresări şi un zîmbet blînd i se aşternu pe faţa sa aspritä de vînt.

— Şi pentru că aşa-i obiceiul, căpitanii trebuie să poarte hanger cu prăsea bătută în argint, uite, ţi-l dăruiesc pe al meu, îi zise Simion apropiindu-se de el. Îşi desprinse de la brîu hangerul şi-l puse în mîna pandurului. Neculai dădu să bîiguie ceva, dar Simion nu-i dădu prilejul; se întoarse repede spre căpitani şi le porunci:

— Porniţi la căpităniile voastre. Rostuiţi străjile şi caraulele. Vegheaţi să fiţi pregătiţi în orice clipă pentru bătălie.

Comandanţii se îndreptară spre uşă. Doar Mihail se opri să spună ceva Ancuţei. Din uşă, Miu îşi aruncă ochii spre ei şi atunci văzu că fata îl urmăreşte cu aceeaşi privire stăruitoare, cu care-l însoţise în dimineaţa cînd se întorsese din insula turcului. „Fată fără minte”, gîndi flăcăul şi ridică din umeri...

În zori, polcovnicia de poteraşi trimisă de caimacamul Craiovei, Alecu Ghica, fratele domnitorului, ajunse în apropierea mînăstirii. De pe o colină polcovnicul Mihalache Ciupagea, cercetă pe îndelete zidirea transformată în fortăreaţa.

— De cînd a răsărit păduricea ceea în faţa mînăstirii?! se minună el. Anul trecut, cînd am fost pe aici, nu era...

— Aşa e... se cruci şi căpitanul-aghiotant. Nu era nici urmă de copaci. Doar pădurea e la o leghe de-aici... Şi întoarse privirea spre locul unde o ştia. Rămase însă cu ochii holbaţi la locul golit, ca după o tăiere, pe care doar buştenii retezaţi mai aminteau de pădurea ce fusese.

— Phiu!... blestemă căpitanul. Diavolii aceştia preschimbă şi locurile...

Din strigătele, comenzile şi îndemnurile căpitanilor oastea se porni spre mînăstire.

Din foişorul culei, Simion cerceta pînă departe mişcările oştirii ce se îndrepta spre el. Văzu cum arnauţii se despart în două grupuri mari; o coloană se arcuia spre dreapta, în timp ce alta se îndrepta în cealaltă parte.

— Ne încercuîcsc, şopti el. Dacă aş avea acuma două tunuri, ce i-aş lovi, apoi aş repezi spre ei călăraşii, să-i spulbere... Curier! strigă el spre un ostaş tinerel ce stătea în spatele lui, aşteptînd porunci. Aleargă la căpitani cu poruncă să nu tragă decîţ în clipa cînd duşmanul va ajunge la cincizeci de paşi!

Neculai sta cu oamenii săi ascunşi de arborii şi tufele „plantate” în noaptea aceea la o sută de paşi în faţa zidurilor mînăstirii. Urmărea manevra poteraşilor şi bănuia că foarte curînd va începe lupta. Era pregătit şi toate sîneţele erau îndreptate spre oştirea din faţă. Manevra părea că se încheie, cînd deodată din spatele pedestraşilor porni drept spre el călăraşii. Se apropiau în goana turbată a cailor şi pămîntul tremura parcă sub copitele lor. Oamenii strîngeau nervos paturile armelor, cătînd nerăbdători spre el. Dar Neculai rămînea liniştit, doar ochii i se îngustaseră ca lama unui cuţit. Cînd socoti că s-au apropiat îndeajuns de bătaia armelor, porunci scurt:

— Ochiţi! Foc!

„Pădurea” tresări sub snopul de fulgere ce porni dinspre tufele ei.

Primul rînd de călăreţi se rupse sub acest potop de foc. Oamenii şi caii se prăbuşiră, învăluiţi în praf şi ţipete.

— I-am răzbit, dintr-un început, strigă cu uşurare Neculai. Ce socoteau ei, că vin aici, la „pădure”, ca fetele după mure?

În vremea aceasta, Miu înfrunta grosul pedestrimii. Erau oşteni înrăiţi în lupte, arnăuţi albanezi obişnuiţi să privească fără frică moartea în faţa. Înaintau, neabătut, în duruiala tobelor, spre apa lină a Topolniţei, parcă neluînd în seamă tufele de cealaltă parte a rîuîui, de unde-i pîndeau ochii reci ai sîneţilor haiduceşti. Cînd capătul coloanei ajunse la mal, se răsfirară în evantai în josul şi în susul apei, ocupînd toată linia. Miu stătu cîteva clipe, privind furat de precizia manevrei ce părea ritualul unei parăzi la schimbarea domniei... Simţi privirile întrebătoare ale haiducilor atenţi asupra sa şi strigă:

— Foc, din toate armele!

O sută de puşti fulgerară şi plumbii, biciuind aerul, se abătură asupra arnăuţilor. Căzură ca nişte soldaţi de plumb, fără gemete; dar cei din spate, îngenuncheara fără o vorbă şi duseră puştile la ochi. Peste capetele lor, o altă linie de puşti se ridică ţintind spre tufele malului din faţă. O salvă dublă răsuna şi un şuier nemaipomenit trecu peste capetele haiducilor, retezînd tulpinele de mălini şi stîrnind nori de ţărînă în spatele lor. Urmă un răstimp pentru încărcatul puştilor şi răgazul acesta arnăuţii îl folosiră pentru a se desfăşura nestingheriţi de-a lungul malului. Miu îşi înţelese greşala şi dădu ordinul.

— Tot al doilea om trage! La semnul meu...

O goarnă ţipă ascuţit dincolo. Arnăuţii se ridicară şi porniră în pas alergător cu armele în cumpănă spre rîu. Intrară în apa puţină, bătînd-o cu botforii lor grei. Cînd primul şir ajunse la jumătatea albiei, Miu porunci:

— Acum!

Un snop sec de foc reteză avîniul alergătorilor şi trupurile lor răsucite de arsuri se prăbuşiră în apa.

— Încărcaţi! stărui Miu parcă molipsit de precizia de mecanism a oastei domneşti.

De opt ori în acea dimineaţă se abătu asupra malului apărat de haiducii lui Miu valul atacatorilor. Ameţiţi de detunături, orbiţi de praf şi fum, cu degetele încleştate pe arme, haiducii erau istoviţi. Doar Miu parea că are şapte inimi în trupul oţelit. Alerga din loc în loc, stînd lîngă fiecare trăgător, îmbărbătîndu-i, mîngîind pe cei răniţi, închizînd ochii celor pieriţi şi tragînd în locul lor, cu armele lor. Curînd muniţia se risipi. Înţelese că un nou asalt al duşmanilor i-ar răzbi. Dădu ordin de retragere spre zidurile

mînăstirii. Încet, haiducii părăsiră malul rîului. Au ajuns, neobservaţi, la ziduri şi prin spărturi trecură de partea cealaltă, unde erau priponiţi caii. Săltară în şei, gata să pornească spre culă, unde căpitănia de rezerva a lui Simion aştepta să intre în foc. De sus, din şa, Miu aruncă o privire înapoi, peste ziduri. Tresări. Un nou val de arnăuţi, al noulea, mai cumplit decît toate, se porni spre rîu. Chibzui înfrigurat. Nu mai era vreme de a ajunge la culă. Duşmanii s-ar fi năpustit la ziduri şi ar fi pătruns în curtea mînăstirii... Cercetă din nou chipurile soţilor săi şi citi în ochii lor că-l vor urma. Îşi trase din teacă sabia de pandur şi porni primul prin spărtura zidului. Îl urmară toţi cei teferi. Simţindu-i lîngă el, Miu ridică sus sabia ce luci ca un fulger în soare:

— Asta ne-a mai rămas, strigă el. Cine e haiduc şi pandur ştie să facă din ea coasa morţii. După mine, voinici!

Un iureş cumplit de strigăte, de copite zguduind pămîntul răsună peste valea rîului. Puşcaşii arnăuţi, ce nu se înspăimimaseră de şuierul plumbilor, se opriră deodată la mijlocul apei. Un fior de spaimă străbătu rîndurile lor.

— Înaintaţi! răcnea furios comandantul cel nevăzut. Trageţi în ei! Trageţi, blestemaţilor!

Dar haiducii ce se apropiau în tropotul năprasnic al cailor, cu săbiile rotind fulgere în aer, păreau nişte fantasme ale morţii.

Din foişorul culei, Simion urmărea îndîrjit desfăşurarea luptei. Văzuse cum Neculai oprise pe călăraşii lui Mihalache, polcovnicul... Stăruise cu atenţie asupra bătăliei pe care Miu o dădea la pîrîu cu puşcaşii şi de opt ori trimisese curierul cu ordin la căpitănia de rezervă să intre în luptă. Şi tot de opt ori, văzînd cum Miu respinge fiecare atac, îşi oprea călăreţii, păstrîndu-i pentru momentul cînd undeva duşmanul ar fi răzbit peste ziduri... După ultimul asalt respins de Miu, Simion respiră uşurat şi socotind liniştea ce se aşternuse semn că duşmanul a renunţat la luptă, îşi îndreptă privirea spre partea unde Pantelie înfrunta cea de a doua aripă a pedestrimii. Ceea ce văzu îl făcu să răcnească spre curierul înlemnit din spatele lui.

— Repede! Călăraşii să pornească în sprijinul lui Pantelie. Duşmanul l-a dovedit...

Astfel, cu atenţia încordată la lupta ce se dădea lîngă zidul dinspre răsărit al bisericii, Simion nu observă retragerea haiducilor şi nici cel de al noulea asalt al puşcaşilor. Era încă atent urmărind cu pumnii strînşi încleştarea de la zidurile chiliilor, cînd auzi strigătele de luptă ale voinicilor lui Miu. Se întoarse şi rămase îngrozit: cîntări într-o clipită numărul şi puterea duşmanului pe care încerca — cu dîrzenia disperării — să-l înfrunte haiducii. Se blestema în gînd că trimisese pe toţi călăraşii ce-i avea lîngă el în ajutorul lui Pantelie. „Dumnezeule, apără-i”, bolborosi

Simion şi strînse atît de tare pumnii încît unghile i se înfipseră în carne. De acolo, de sus, fu martorul unei nemaipomenite bătălii, cum nu-i fusese dat să trăiacă. Ca o furtună pe care nimic omenesc nu părea s-o zăgăzuiască, ceata de haiduci trecea peste rîndurile de poteraşi. Stăpîn peste poiana largă de dincolo de rîu, Miu şi haiducii lui hăituiau pîlcurile de fugari înspăimîntaţi. Şi peste toate se auzea strigătul lui neîmblînzit...

— Aşa, voinicilor, loviţi-i, haiducilor, striga şi Simion, dar răcnetul lui se preschimbă în şoaptă şi sfîrşit îşi lipi fruntea de stîlpul de lemn al foişorului.

— Fiul meu cel viteaz...

Pe faţa aspră a bătrînului se prelingeau neştiute lacrimi...

Un ţipăt de spaimă în spatele lui îl făcu să se răsucească brusc. Ancuţa era acolo, cu chipul alb ca varul.

— Ce e? tresări pandurul. Ce s-a întîmplat, fata mea?

Fără să rostească un cuvînt, ea arătă spre rîu. Peste întreaga poiană haiducii lui Miu hălăduiau hărţuind resturile puşcaşilor. Alergînd de colo-colo, Miu se arunca în luptă ca un fulger, îmbătat de victorie, dar un lanţ de călăreţi galopa de-a lungul rîului, încercînd să le taie retragerea.

— Ajunge! răcni Simion, de parcă haiducii l-ar fi putut auzi. Opreşte-te!

Dar Miu se lăsa purtat de beţie şi mîna lui se ridica şi cobora neîncetat cu sclipirea de foc a morţii.

— Întoarce-te, Miule, şopti tremurătoare Ancuţa.

Şi deodată, fără vreun temei, Miu se opri străbătut de un fior al presimţirii. Întoarse privirile şi zări pîlcul de călăreţi ce se strecurau în umbra mălinilor. Scoase un nou strigăt, mai cumplit ca celelalte şi cu sabia ridicata în aer porni spre rîu. Şi după el, ca un torent, haiducii... Izbitura a fost năprasnică. Din goana cailor, haiducii nu s-au oprit decît dincolo, pe celălalt mal al rîului, lîngă ziduri. În urma lor, din ceata de călăraşi nu mai rămăsese decît bidiviii înspăimîntaţi cu şeile goale.

— S-au întors călăraşii de rezervă, se auzi în spatele căpitanului vocea curierului. Duşmanii au fost respinşi...

— Să plece degrabă la rîu, îi porunci Simion. Să ia în seamă paza zidului!

Apoi coborî treptele foişorului spre a ieşi în întîmpinarea haiducilor. Cînd ajunse jos, uşa se deschise şi în prag apăru statura voinică a lui Miu.

— Ai luptat ca un leu, haiducule, îi vorbi cu tremur în glas Simion, şi-l îmbrăţişă, nemaigăsind alte cuvinte care să-i cuprindă gîndurile şi

simţirea. Peste umărul pandurului, haiducul zări făptura gingaşă a Ancuţei. I se părea lui, ori ochii fetei jucau în lacrimi?... Era o amăgire, desigur, căci tînăra îi zîmbi şi-i întinse prieteneşte ambele mîini. Doar cînd le cuprinse o simţi că freamătă uşor ca aripile unei păsări.

Ancuţa îl privea fără să se sature: obrazul lui era plin de funinginea sîneţei; mirosea a pulbere arsă şi a sînge. Veşmintele îi erau sfîşiate, dar ei i se părea mai frumos decît mucenicul Gheorghe de pe pronaosul bisericii din satul ei. Gîndul acesta n-o ruşina, ci îi strecură în suflet o căldură nouă, netrăită pînă atunci.

— A fost o zi grea astăzi, murmură pe gînduri Simion. Flăcăul îşi smulse ca ars mîinile din cele ale fetei şi apropiindu-se de masă, apucă un ulcior pîntecos şi-l duse la gură. Bău însetat pînă cînd vinul roşu i se prelinse ca sîngele pe faţă, pe gît. Rîse vesel, ştergîndu-se cu mîneca cămăşii înroşite şi întinse fără o vorbă ulciorul lui Toader, care intrase tăcut, ca o umbră, în urma lui.

— A fost o zi grea, zise el tare, şi vor mai fi şi altele... Dar le vom răzbi pe toate...

Soarele se aplecase obosit spre asfinţit, trăgînd o dată cu umbrele liniştea peste cîmpurile de lupta. Focuri se aprinseră în tabere şi în jurul lor oamenii, prea obosiţi ca să mai vorbească, mestecau în tăcere pîinea cu privirile în pămînt. Dincolo de cercul de puşti şi focuri ce înconjura ca un brîu mînăstirea, pe cîmpul răscolit de copitele cailor, se întindea lumea de gheaţă a morţii. Din cînd în cînd se auzeau gemetele răniţilor.

Răsculaţii şi-au adunat căzuţii. Pe cei atinşi de aripa morţii i-au îngropat lîngă zidul mînăstirii. Stareţul bătrîn şi uscat, ce stătuse tot timpul ascuns în hrube, le-a slujit cu glasul şovăitor, abia şoptit de spaimă. Răniţii au fost aduşi, unii în sala de jos a culei, alţii în cerdacul bisericii, dar cei mai mulţi îşi îngrijeau singuri rănile, ca oamenii ce trecuseră prin multe încercări de bătălie. Ancuţa şi cîţiva călugări, între care artelnicul, meşter în lecuirea rănilor cu ierburi ştiute de el, dar mai vîrtos cu „sîngele domnului” din hrubele sfintei mînăstiri — umblau printre cei întinşi pe podeaua sălii, oblojind şi ogoind pe cei loviţi de ascuţişul oţelului, ori muşcătura plumbilor.

Miu se întoarse între ai săi şi lăsîndu-se pe spate, adormi cu ochii la stele...

În zori, taberele erau în picioare, cătînd una spre cealaltă ca doi uriaşi ce-şi cîntăresc puterile înainte de a se încleşta în luptă.

Ascuns de tulpinele pomilor, Neculai cercetă tabăra duşmană. Ceva se petrecuse peste noapte acolo. Undeva, într-o parte a micii ridicături de pămînt din faţă apăruse un pîlc de tufani, pe care — îşi amintea bine — nu-l văzuse cu o zi mai înainte. Hm! De bună seamă „tufele” răsăriseră peste

noapte şi rostul lor era să ascundă ceva. Dar ce anume? O salva de focuri pornite din lanţul de trăgători îl smulse din gînduri. În chiote şi tropote se porni călărimea. Neculai îi urmărea apropiindu-se încleştat de lemnul armei. Călăraşii ajunseră la mijlocul poienii, cînd, la un îndemn venit din spate, rîndurile lor se strînseră. Neculai văzu uimit cum atacatorii din stînga se trag spre dreapta, lăsînd descoperit jumătate de front. Bănuiala care-l muncea din zori ţipă acum în el.

— Toţi oamenii dinspre porţi la mine! strigă el. Repede!

Nedumeriţi, puşcaşii îşi părăsiră locurile dinapoia arborilor şi feriţi de tufe se furişară lîngă ceilalţi... În vremea aceasta, călăraşii se apropiaseră la cincizeci de paşi de puştile răsculaţilor şi Neculai se pregătea să dea semnalul de tragere, cînd o bubuitură năprasnică zgudui pămîntul şi cerul. Dinspre „tufele” de pe colină se înălţau nori de fum şi bulgări de foc porniră prin văzduh. Într-o clipă se abătură asupra locului abia părăsit de puşcaşii lui Neculai. „Pădurea” se frămîntă sub torentul de foc; arborii smulşi din chingile lor se prăvăliră la pămînt, crengile şi pietrele zburară în aer şi pămîntul fu răscolit de muşcătura obuzelor...

— Doamne! păli Neculai.

Şi furat de priveliştea din faţa sa, uită de primejdia atacului. Cînd se reculese, călăraşii dispăruseră din dreptul puştilor sale, trecînd ca o furtună prin spărtura făcută de obuze în bariera de pomi.

— Foc! răcni el.

Călăreţii năvăliseră în curtea mînăstirii şi trăgeau din goana cailor spre oamenii descoperiţi. Dinspre culă, răspunseră cu focuri puşcaşii de rezervă ai lui Simion. Lupta se încinse îndîrjită.

Lîngă zidul din spate, Miu se frămînta nerăbdător. Poiana de peste rîu arăta întocmai ca în seara trecută. Leşurile celor căzuţi zăceau şi acum în ţărînă şi o linişte de moarte plutea peste tot locul. Cu siguranţă că, pe aici, duşmanul nu va mai cuteza să atace. Altundeva chibzuise polcovnicul să abată lovitura. Miu se gîndi să ridice o parte din străjeri, să-i ţină pregătiţi pe cai pentru ceasul cînd vor fi de trebuinţă în altă parte. Îi împărtăşi temerea sa lui Toader şi acesta, tăcut, încuviinţă din cap şi fără o vorbă porni să îndeplinească gîndul căpitanului. Bubuitura tunurilor îi găsi pe haiducii aleşi de Toader lîngă cai. Miu tresări şi un fior îl străbătu. Erau primele detunături pe care le auzea şi glasul acestui zeu al războiului îl făcu să se simtă mic şi slab. Îşi stăpîni tremurul mîinilor şi apucînd frîiele calului sări în şa. Trase sabia din teacă şi simţi în strîngerea prăselei, cum parcă oţelul îi strecoară tărie în braţ.

— Pe cai! strigă el şi înfipse pintenii în pîntecul animalului.

Intrarea haiducilor în curtea plină de arnăuţi şi răsculaţi, încleştaţi în

luptă, stîrni un iureş nebun. Urlînd înspăimîntător, Miu şi voinicii lui se repeziră spre duşmani şi-i loviră dintr-o parte. Călăraşii se retraseră sub izbitură, dar o poruncă răstită îi făcu să se arunce din nou la luptă.

Curînd oboseala se lăsă ca plumbul în braţele flăcăului. Degetele înţepenite pe mînerul săbiei abia îl ascultau. Se opri să răsufle şi privi în jur. Văzu peste „pădurea” lui Neculai lanţurile de trăgători apropiindu-se.

— Neculai, strigă el şi cînd acesta cătă spre el îi arătă cu vîrful săbiei înroşite primejdia din faţă.

Se auziră strigăte noi de luptă şi din spatele mînăstirii. Miu văzu năvălind ca un torent nestăpînit pedestraşii lui Pantelie. În frunte, conducîndu-i, veneau călări Simion şi Cuţui.

Miu slobozi un chiot şi haiducii se întoarseră spre el. Flăcăul le făcu un semn şi aceştia, înţelegînd, struniră caii. Haiducul lepădă sabia şi trase de la brîu pistoalele.

— De-acum, stareţul le poate sluji prohodul, scrîşni el şi slobozi din plin armele...

În scurt timp, curtea mînăstirii se umplu de leşuri, peste care alergau înspăimîntaţi caii slobozi.

Miu sări din şa, îndreptîndu-se spre Neculai care, sprijinit de un pom, îi urmărea pe fugari.

— Am izbîndit şi-acum, Neculai, rosti el gîfîind şi-i cuprinse umerii. Dar pandurul icni înăbuşit, stăpînindu-şi o durere ascunsă.

— Ce este? păli haiducul. Te-au lovit, blestemaţii. Şi cum pandurul nu răspundea, flăcăul îi rupse cu o smucitură cămaşa. Dinspre umăr, o dîră de sînge se scurgea neoprită.

— Repede, să vină artelnicul... Unde-i ticălosul de călugăr?

— Lasă, făcu stins, dar hotărît, Neculai. Ştiu să-mi caut singur de necazuri.

Sfîşie mîneca de tort a cămăşii şi ajutat de flăcău îşi legă strîns umărul.

— Gata, zîmbi el palid. Pun eu la loc sîngele pierdut, de-o mai avea sfinţia sa în hrubă vinul cel roşu.

Văzîndu-l voios ca niciodată, Miu se însenină. Dar zîmbetul îi îngheţă pe buze. De undeva, de-aproape, căzu ca o grindină răpăitul unor tobe şi trosniră în salvă zeci de arme.

— Mihail, şopti alăturea Cuţui. Pe el îl atacă... De s-ar ţine dîrz. Apoi tare spre oameni: Fiţi pregătiţi!

Ocolit pînă atunci de iureşul luptei, Mihail se răsucea într-o frămîniare pe care în sinea sa o credea nerăbdarea de a da ochii cu duşmanul. Cînd însă se iviră în faţa sa, după un pîlc de pomi, rîndurile de trăgători în uniformele chezaro-crăieşti, pe care le cunoştea atît de bine, uluirea lui se preschimbă pe loc în spaima. Cu graiul pierit, Mihail privea la ei, fascinat de mulţimea ţevilor de puşcă ce veneau spre ei.

— Vin, căpitane! auzi lîngă el un glas răguşit. Ce facem?

Şi fără să aştepte ordinul care nu venea, omul ţinti şi trase.

Ca la un semnal lanţul de trăgători se opri. Ostaşii îngenunchează şi ducînd puştile la ochi traseră. Un nor de praf şi ţăndări se ridică din zidul vechi. Mihail îşi simţi ochii arzînd de nenumărate fire de nisip şi, urlînd, îşi acoperi faţa. Înnebunit de groază alergă în neştire spre culă. Strigătul lui strecură un fior de spaima printre oameni. Câteva clipe, şovăiala îi ţinu pe loc, dar o nouă salvă a duşmanului, de astă dată atît de aproape încît simţiră şi mirosul pulberei arse, îi puse pe fugă. Din locul său, Miu văzu cu uluire cum oamenii lui Mihail aleargă pradă unei spaime neînţelese, părăsind zidul ce trebuia apărat. Cuprins de o furie oarbă, sări în şa şi strigă spre ai săi:

— Haiduci, după mine!

Se năpusti drept spre cei ce fugeau, tăindu-le calea. Trase scurt de hăţuri şi armăsarul se ridică în două picioare.

— Înapoi! răcni el învîrtînd sabia, înapoi, mişeilor, de nu vreţi să vă tai eu!... şi repezi oţelul spre cel mai apropiat dintre ei, dar acesta se feri şi porni îngrozit înapoi.

Pe deasupra zidului apărură chivărele crăieşti şi ţevile puştilor.

— Pe ei, haiduci de Olt, strigă Miu. Şi scoţînd strigătul lui înspăimîntător porni în galop spre ziduri. În urmă clocotea pămîntul sub copitele cailor. Miu îşi simţea tovarăşii aproape şi asta îi înzecea tăria. Într-o clipită fu lîngă zid şi aproape fără să mai gîndească slobozi frîul şi înfipse pintenii în coapsele bidiviului. Calul zbură peste zid şi după el ceilalţi, căzînd peste oştenii imperiali. Copitele cailor loveau ca nişte ciocane de fier trupurile ostaşilor prinşi sub ele, săbiile hăcuiau în dreapta şi în stînga, iar strigătele haiducilor înfiorau văzduhul. Disciplina anilor de instrucţie prusacă din cazarmele chezarului se spulberă în cîteva clipe. Ostaşii împăratului o rupseră la fugă urmăriţi de neînduratele săbii haiduceşti. Cîţiva scăpară răsfirîndu-se în pîlcul de pomi... Haiducii se întoarseră în trapul cailor osteniţi. Pe ziduri, martori muţi la cele petrecute, răsculaţii nu îndrăzneau să-i privească în faţă...

— Daca n-aţi fost la semănat, le strigă de departe Miu, veniţi la cules. Şi arătîndu-le cu sabia armele azvîrlite în iarbă de fugari, trecu din nou pe

deasupra zidului, silindu-i pe cei ce stătuseră dinapoia lui să se ascundă speriaţi. Merse pînă în faţa lanţului de trăgători şi descăleca în faţa lui Simion.

— Austriecii, spuse el scurt, i-am risipit...

Şi cu faţa întunecată se răsuci şi porni spre intrarea culei. Deschise uşa ce da în sala mare şi-şi desprinse pistolul de la brîu.

— Mihail! strigă el.

Nici un răspuns, doar geamătul unui rănit. Străbătu sala şi deschise o altă uşă. Cercetă în semiîntunericul odăii şi-l zări ghemuit într-un colţ cu faţa îngropată în mîini.

— Ieşi de acolo, inimă de iepure, şuieră el. Ieşi de nu vrei să te împuşc ca pe un cîine.

Mihail îşi descoperi faţa scăldată în lacrimi.

— Lacrimile de muiere nu spală ruşinea unui bărbat, îl biciui el cu dispreţul vorbelor. Hai, ridică-te, şterge-ţi ochii şi du-te la oamenii tai. Au nevoie de tine, de ceea ce ar trebui sa fii, altfel... Nu pe acolo, îl opri văzîndu-l că se îndreaptă spre uşa din faţă. Ieşi prin spate, să nu te vadă nimeni... Şi de se va mai întîmpia vreodată, am să te caut şi-n gaură de şarpe şi atunci n-am să te mai iert...

Îl urmări cum iese, cu capul plecat, împovărat de propria-i laşitate şi de ruşinea tainei ce trebuia să o ducă ca pe o golgotă.

— Ptiu! făcu Miu în urma lui, apoi cătă cu ochii spre masă. Apucă ulciorul pîntecos şi dădu să iasă. Auzi un foşnet în urmă, dar cînd se întoarse nu zări pe nimeni. Ridică din umeri şi ieşi afară.

— Să bem, căpitane, pentru izbînda de azi, strigă el cu veselie prefăcută, întinzîndu-i lui Simion, după cuviinţă, ulciorul cu vin. Cînd însă întîlni privirea pandurului, găsi acolo ascunsă durerea.

Amurgea ziua cînd căpitanii se adunară în sala culei, la chemarea lui Simion. Afară, oamenii ridicau leşurile căzuţilor şi împlineau pentru toţi datina, însoţindu-le ultimul drum cu tăcerea grea a oşteanului în faţa morţii.

Răzbătea pînă înăuntru glasul fornăit şi speriat al stareţului şi clinchetul stins al cădelniţei.

Simion tăcea. Părea că ascultă slujba săraca de afară, atent la sărituriile cu care cuviosul stareţ scurta prohodul spre a se afla cît mai degrabă la adăpost, între zidurile groase ale hrubei.

— I-am răzbit şi astăzi, vorbi el deodată cu privirea în jos, ne-am bătut cu vrednicie şi duşmanul ce-a vrut să ne spulbere a muşcat ţărîna... însă — şi oftînd, privi pe căpitani în faţă — sînt mulţi, ne-au strîns ca într-o chingă. Blestemaţii, au chemat şi pe chezari în ţară. I-am fi dovedit poate cu hotărîrea şi bărbăţia vitejilor noştri, dar polcovnicul Ciupagea a adus tunuri...

— Astăzi obuzele lor au răscolit doar pămîntul — vorbi Miu. Nu ne temem de ele... ne-am obişnuit...

— Hm! tăcu trist Simion. Mîine însă vor lovi mai bine...

— Cînd oştile pornesc la bătălie, tunurile tac, adăugă înflăcărat flăcăul. Că doar n-o să-şi lovească pedestraşii şi călărimea. Şi atunci las' pe noi...

— Şi dacă nu vor porni călăraşii? îi răspunse Cuţui. Dacă ne vor bate cu tunurile zile şi nopţi de-a rîndul?...

— Doar n-or strica sfînta mînăstire, se mînie şi Pantelie.

— Arnăuţii domneşti nu au nimic sfînt. Ei sînt străini de neamul şi credinţa noastră, îi răspunse Simion. Şi în faţa bombelor lor, săbiile şi puştile noastre sînt neputincioase. Nici zidurile mînastirii nu ne vor mai apăra, chiar de ne vom ascunde în hrube, printre budanele stareţului....

Se opri brusc, agăţîndu-se de un gînd ascuns, de o amintire ce părea din altă lume.

— Trebuie să stricăm cuibul acela de foc de la tufani, vorbi împotriva obiceiului său de a fi tăcut, Neculai. Eu zic să-i ţinem sub foc o vreme...

— Apoi, dau năvală, eu cu călăreţii mei, se aprinse Miu. Răzbim pînă acolo. Ne-or apăra...

—...Budanele sfinţiei sale, rosti încet Simion şi căpitanii întoarseră uimiţi privirile spre căpitanul ce zîmbea ca unei amintiri dragi. Da, budanele vechi din hrubele mînastirii. Aş vrea să le ştiu goale...

— S-au cam golit, de cînd sîntem aici, adause înveselit Cuţui, dar nu prea ştiu cum ne vor duce ele la tunurile domneşti...

— Rostogolindu-se, Ghiţă, rostogolindu-se. Îţi mai aminteşti, Firizule, de bătălia de la Cozia...

Neculai deschise ochii a mirare, apoi înţelegerea gîndului căpitanului aşternu pe faţa lui aspră unul din acele rare şi sfielnice surîsuri, pe care numai amintirea vremurilor tinereţii le deştepta.

— Dacă ţi-ai amintit, apoi du-te, Firizule, şi rostuieşte cu oamenii ceea ce ştii că este de trebuinţă pentru încercarea noastră. Cine merge cu mine în tabăra duşmană? se întoarse el spre ceilalţi.

— Eu, căpitane, sări Miu.

— Şi eu poate ţi-oi fi de folos, Simioane, rosti Cuţui.

— Nu, tu îmi eşti aici de trebuinţă, Ghiţă. Vei păzi cetatea noastră, de vor răspunde arnăuţii cu atac... Şi Firizu va veghea aici cu oamenii lui.

— Merg şi eu, căpitane, sări şi Pantelie.

— Da, tu eşti priceput la arsenale... Mai ia vreo cîţiva ţintaşi buni, Miule, voinici ce nu cunosc teama. Cînd s-o întuneca vom aprinde polcovnicului o torţă mare să poată vedea bine bucatele la cină...

Toata după-amiaza, polcovnicul stătuse pe colina din spatele liniilor, cercetînd neliniştit spre mînăstire. Cînd umbrele serii coborîră, socoti că se poate odihni, căci noaptea răsculaţii nu vor îndrăzni să atace. Ceru să i se aştearnă cina şi chemă la el căpitanii. Masa se desfăşură în tăcere. Polcovnicul era frămîntat, nu atît de pierderea celor mai buni călăraşi ai săi, cît de mustrările pe care avea să le primească de la slugerul măriei-sale, sau poate chiar de la Vodă... Doar porucicul Ciupagea, fratele polcovnicului, avea chef de glume, dintre acelea care te fac să te înfiori, după obiceiul său.

— Mîine, încă din zori, îi bat cu tunurile şi pînă seara îi trimit pe toţi la cer. Mă tem că vor intra, nemernicii, în rai, căci sfîntul Petru văzîndu-i venind dintr-o mînăstire va crede că-s călugări.

Abia cînd conteni cu rîsul, înecîndu-se cu vinul din cupă, putură auzi o frămîntare de glasuri ce răzbătea dinspre tabără.

— Ce-i vînzoleala aia dintre oameni? se răsti polcovnicul. Iar s-or fi luat la sfadă arnăuţii cu poteraşii... Să meargă cineva acolo, vreau să am tihnă măcar în ceasul cinei...

Un căpitan se ridică, dar chiar în clipa aceea un om de legătură se ivi lîngă foc.

— Ce-i în tabără? se răsti la el polcovnicul.

— Tunarii, măria-ta, răspunse omul; spun că văd înaintea lor numai butoaie cu vin...

— Ticăloşii, răcni furios polcovnicul. Le stă gîndul numai la vinul mînăstirii...

— Spune-le că mîine vor adormi cu gura la cana, adăugă rîgîind şi porucicul.

— Du-te, Brăescule, acolo şi stăpîneşte-i, porunci Mihalache.

Căpitanul îşi înăbuşi o înjurătură şi dispăru pe urmele agentului. Pe drum chibzui cum să-i pedepsească pe tunari, ca să-şi răzbune cina

stricată, dar apropiindu-se de pîlcul de tufani, simţi că murmurul de glasuri ascunde o teamă.

— Ce se petrece aici? răcni el de cum ajunse în tabără. Care-i pricina zarvei?

— Priviţi, arătă în faţă un tunar... Poloboacele mînăstirii vin spre noi!

— Pe crucea mea că aşa par, răspunse ofiţerul. Ce dracu, răsculaţii au băut tot vinul şi-acum dau drumul poloboacelor la vale?

— Noi sîntem la deal, înălţimea ta, atrase atenţia tunarul. Cum de urcă singure poloboacele?

— Nu-i lucru curat, se auzi o voce din umbră. Doar dacă sufletele morţilor...

— Nemernicilor! strigă deodată căpitanul. Staţi ca nişte babe fricoase şi vorbiţi în dodii. Puneţi mîna pe arme şi trageţi. Nu pricepeţi că acolo sînt răzvrătiţii?

Tunarii rămaseră cu gurile căscate la ofiţer. Dar acesta îşi smulse pistolul de la brîu şi trase în direcţia budanelor.

Tunarii nu mai avură vreme pentru asta. Din budanele ajunse la vreo treizeci de paşi, ţîşnira o mulţime de răsculaţi. Un snop de flăcări, pornit din toate armele, se îndreptară spre ei. În fruntea lor alerga un tînăr şi pistoalele sale împroşcau moartea.

— Aşa, Miule, voinicule... Iar tu Pantelie treci la tunuri şi îndreaptă-le spre călăraşi. Pune încărcătură şi...

— Îs încărcate, căpitane!

— Atunci slobozeşte, Pantelie, obuzele polcovnicului asupra sa.

Primul tun pufni năprasnic, cutremurînd tufanii ridicaţi acolo să-i ascundă. Pantelie nu mai aşteptă să audă căderea obuzului, ci alergă spre al doilea tun. Îl întoarse şi pe acesta spre tabăra arnăuţilor şi peste o clipă detună şi el.

— Încarcă din nou Pantelie, se auzi porunca lui Simion, şi ia seama, cu capătul încoace. Eu voi face la fel cu ăstălalt.

O vreme tunurile tăcură. Pandurii însă nu slăbeau focul spre a-i ţine departe pe pedestraşii stăpînirii.

— Leagă cu funiile acestea capătul fitilelor... porunci Simion. Aşa. Acum porniţi spre mînăstire.

Oamenii se depărtară, strecurîndu-se printre budanele încremenite acolo, trăgînd neîncetat. Miu rămase însă acolo pe loc şi doar cînd Simion

şi Pantelie trecură în fugă pe lîngă el, desfăşurînd funia, îi urmă şi el. De cum ajunse în spatele budanelor, Simion şi Pantelie se opriră.

— Acum, Pantelie, smuceşte funia!

Un zgomot năprasnic se sparse în văzduh, cutremurînd cerul şi pămîntul.

— Repede îndărăt, se auzi vocea lui Simion.

Alergară în neştire peste cîmpul gol, spre zidul mînăstirii, dar deodată începură să trosnească cu furie armele pedestraşilor.

— Mai repede, mai repede, strigă gîfîind Simion. Plumbii începură să şuiere tot mai aproape. Miu, ce alerga mai în spate, înţelese că nu vor ajunge la zid teferi, de nu se va întîmpla ceva, o minune. Luă o hotărîre: se apropie în fugă de Simion şi prinse să alerge în spatele acestuia, acoperind cu trupul său pe căpitan. Ajunseră la mijlocul cîmpului cînd Miu simţi deodată o arsură cumplită în spate.

„M-au atins, blestemaţii” gîndi el şi strîngînd din dinţi de durere alergă înainte. Dar după cîţiva paşi, cercuri de foc i se învîrtiră în faţa ochilor şi înăbuşindu-se se prăvăli la pămînt.

„Neculai, şopti el pămîntului, loveşte-i acum”...

Neculai sta lîngă o tulpină cu ţeava rece a armei lipită de obraz. Urmărise rostogolirea tăcută a budanelor şi aştepta cu sufletul la gură desfăşurarea lucrurilor. Atunci auzi alături un foşnet şi o arătare albă se coborî lîngă el.

— Primeşte-mă şi pe mine, căpitane Neculai, ca sotnic, şoptise Ancuţa. Sînt bun ţintaş, ai să vezi, adăuga ea rugător.

Neculai pufni nemulţumit, privind-o încruntat.

— Aşa arată un ostaş? se legă el de primul lucru ce-l văzu, arătînd spre rochia albă de pînză a fetei.

— Taica m-a silit, se apără ea. Mi-a luat hainele de bărbat ca să nu mă amestec printre luptători. Lasă-mă, căpitane. Vreau să fiu lîngă el...

Neculai mai pufni nemulţumit o dată, dar nu mai spuse nimic. Înţelesese el mai de mult tîlcul privirilor cu care fata îl învăluia pe Miu. Exploziile i-au făcut să tresară pe amîndoi, dar abia din clipa cînd au contenit începură să se teamă. Cînd răsunară împuşcăturile, Neculai prinse să se frămînte.

— Nu trage nimeni, strigă el în şoaptă oamenilor înşiraţi de-a lungul pîlcului de pomi.

Cînd se zăriră umbrele celor ce se întorceau fugind spre mînăstire.

— Miu, şopti fata, recunoscînd statura voinică a flăcăului în spatele tatălui său. Şi deodată simţi că inima i se strînge. Haiducul tresărise, ca şi cum ar fi vrut să se oprească.

— L-au lovit! ţipă Ancuţa.

— Taci, se răsti furios pandurul. Nu vezi, aleargă! Dar cînd văzu că Miu se prăbuşeşte, lui Neculai îi pieri tot sîngele din inimă.

— Mi l-au ucis, strigă fata şi încleştîndu-se de armă trase cu furia nebuniei spre duşmanii nevăzuţi. Apoi, se prăbuşi cu faţa în jos, plîngînd.

— Unde e Miu? se auzi vocea lui Simion. Cine l-a văzut?...

Neculai rămase tăcut ca stînca. Pe faţa lui se rostogoleau fierbinţi, ascunse de noapte, lacrimi.

Pe cîmpul gol se desluşeau acum siluetele puşcaşilor care înaintau, trăgînd din mers. În pieptul pandurului, ura coborî ca un val de foc.

— Veţi plăti scump viaţa lui, scrîşni el şi, ţintind, comandă scurt.

— Foc!

Sub secera de plumbi, primul lanţ de trăgători căzură. Al doilea se ivi din negură, dar şi el fu împrăştiat de focurile pandurilor.

— Porniţi, comandă Simion. Nu-l vom lăsa în mîinile lor...

— Nu, căpitane, vorbi cu durere în glas Neculai. Nu se primejduieşte viaţa oastei întregi pentru căpitanul ei... Asta de la el am învăţat-o. Rămîneţi aici şi ţineţi-i pe vrăjmaşi cu focuri. Merg doar eu...

— N-ai să poţi, vorbi Simion. Eşti rănit. Am să plec eu...

Dar Neculai nu-l ascultă. Lepădă arma şi-şi înfipse în şerpar două pistoale. Se strecură printre pomi şi tocmai da să iasă în cîmpul descoperit, cînd se auzi tropotul unui cal îndepărtîndu-se.

— Cine-i? strigă cuprins de o presimţire Simion. Nimeni nu-i răspunse. Toţi priveau spre calul ce ducea în galop o făptură albă, ca o plăsmuire din nopţile cu sînziene.

— Ancuţa, şopti pierit Simion. Opriţi focul, răcni el.

În tabăra puşcaşilor, căpitanul înjura ca un diavol pe oamenii ce

primeau tăcuţi, cu spinările aplecate, ocările ofiţerului.

— Sînteţî nişte nepricepuţi, buni de pietruit drumurile, nu ostaşi în armia domnească... I-aţi lăsat pe răzvrătiţi să vină aici în tabără, să ne sfarme tunurile şi să plece, după pofta lor, nestingheriţi.

— Cînd am văzut matahalele alea venind, încercă o voce să se dezvinovăţească...

— Aţi crezut că o vrajă vă aduce plocon budanele cu vin... Cine era de straja?

Dar nu-i veni nici un răspuns. Furios, se întoarse gata să răcnească din nou, dar se opri văzînd pe ostaşi cum aţinteau privirile holbate spre mînăstire.

— Ce naiba... şi se răsuci trăgînd pistolul de la brîu.

Ceea ce văzu îl făcu să se înfioare. Peste poiana înnegurata aluneca o arătare ca o fantasmă făurită parcă numai din fluturarea albă a veşmintelor.

— O nălucă, şopti el şi scăpă pistolul din mîini.

— E muma morţilor, şopti făcîndu-şi cruce un ostaş. A venit să-şi culeagă sufletele.

Nălucirea trecu peste poiană şi deodată se opri, aplecîndu-se peste grumazul calului.

— A venit să ia sufletul celui căzut, şopti aceeaşi voce înfiorată, dar asta îl trezi pe căpitan.

— Proştilor! Nu vedeţi că-i o viclenie de-a lor? Vor să-l răpească pe răzvrătitul doborît de noi. Trageţi în ea, nemernicilor. Şi se aplecă căutînd în neştire pistolul căzut în iarbă.

Miu deschise ochii, trezit de răceala pămîntului. Liniştea îl înfiora. Unde se află? Vru să facă o mişcare şi simţi o arsură în coaste. Brusc îşi aminti de tot. Se întrebă ce avea să facă. Va aştepta să vină ora din cumpătul nopţii cînd tabăra duşmană doarme şi strajile moţăie, sprijinindu-se în puşti. Gîndea astfel cînd auzi tropotul unui cal. Duşman, prieten? Socoti să nu facă nici o mişcare, să fie luat drept mort. Încet, pe nesimţite, trase pistolul şi aşteptă. Călăreţul se apropia, simţea de-acum în obraz vibraţia pămîntului sub copitele calului. Ajunse lîngă el şi omul opri. În acea clipă, haiducul se răsuci, întinzînd spre străin pistolul.

— Trăieşti! Dumnezeule, trăieşti!...

Miu rămase prostit ca în faţa unei arătări.

— Ancuţa, tu? bîigui el.

— Ridică-te repede! Amăuţii au puştile îndreptate spre noi. Prinde-te de şa... Saltă-te!... Oh, Doamne, eşti însîngerat...

Miu strînse dinţii şi încordîndu-se se prinse de şa.

Puse un picior în scară şi ajutat de braţul întărit de disperare al fetei, se saltă, prăbuşindu-se peste grumazul calului... Animalul înţelese ce i se cere şi porni fără îndemn spre zidurile mînăstirii. În urma lor, trosneau puştile arnăuţilor, dar oamenii speriaţi de nălucirea albă în care tot mai credeau, îşi scuipau în sîn, descărcînd aiurea sîneţele.

Dincolo de pomi, la adăpost de plumbii duşmanilor, Ancuţa opri calul. Miu se lăsă să alunece de pe grumazul armăsarului şi rămase aşa, sprijinindu-se în şa. Simion şi Neculai se apropiau în grabă.

— M-am întors de pe cea lume, căpitane, rîse Miu. M-a adus un înger alb călare pe un armăsar înaripat.

— Fiul meu, îl întîmpină cu glas tremurat Simion. Mulţumesc cerului că eşti teafăr şi deschise larg braţele.

Miu lasă din mînă şaua şi făcu un pas spre Simion. Dar totul începu să se învîrtească în faţa lui şi fără o vorbă se prăbuşi la picioarele căpitanului. Ancuţa scoase un ţipăt.

— Să-l ducem în culă, strigă Simion. Şi căutaţi-l degrabă pe vraciul ăla de artelnic.

Trei zile Miu s-a zbătut între viaţă şi moarte. Trupul îi ardea de fierbinţeală şi mintea rătăcită scornea din tainiţe fantasme.

Trei zile şi trei nopţi Ancuţa nu s-a dezlipit de la căpătîiul lui. Îi schimba într-una oblojelile reci de la frunte şi îngrijea de rană. Chiar în seara aceea, artelnicul şi Neculai l-au aşezat pe masa de stejar de jos şi cu hangerele trecute prin pala focului, l-au tăiat. Cînd, strîngînd din fălci, Neculai a înfipt vîrful hangerului lărgind borta prin care plumbul a intrat, Miu a răcnit ca un leu, apoi a tăcut. Ancuţa a căzut moale într-un colţ, nevăzută de nimeni. Cu un cleşte de lemn, au scos afară plumbul oprit într-o coastă şi artelnicul a potrivit peste rană ierburi de balsam şi lecuire.

L-au aşezat apoi în patul fetei, ca fiind cel mai potrivit pentru un bolnav ca el. Ancuţa l-a vegheat fără să închidă o geană, tresărind la fiecare geamăt al lui.

Într-a patra dimineaţă, o rază de lumină, strecurată prin fereastra îngustă a culei, căzu pe faţa voinicului. Ancuţa, furată de toropeală, tresări şi privi la el. Ochii lui o cercetau blînd cu licărul judecăţii...

— Miu, şopti ca o chemare fata. Te-ai trezit?

— Unde sînt? rosti slab flăcăul.

— Aici, în odaia mea, răspunse cu un hohot de bucurie fata. Doamne, ai făcut minunea. Ai fost greu bolnav, Miule, dar acum...

— De cînd zac? se încruntă haiducul.

— De trei zile, răspunse ea, dar imediat îşi dădu seama de greşeală.

— Trei zile, se înspăimîntă flăcăul. Drace! Eu zac în pat şi haiducii mei...

Dădu să se ridice, mîniat, dar o durere ascuţită ca un cuţit îl săgetă în spate, doborîndu-l pe perne.

— Ah, nevolnicul de mine, gemu el. Căpitanul, unde-i căpitanul Simion?

Fata însă tăcea cu faţa împietrită, ţintuind podeaua odăii.

— Cheamă, Ancuţă, pe căpitanul Simion. Vreau să-i vorbesc. Acolo, în tabăra duşmanilor, am zărit ceva... Cheamă-l, cînd îţi grăiesc.

— Căpitanul Simion nu mai este în tabără, rosti cu voce grea fata. Şi nici căpitanul Cuţui...

— Cum? Ce tot vorbeşti, ori eu am năluciri, strigă gîfîind Miu. Vorbeşte odată!

— Aşa e, cum ai auzit. De cînd zaci s-au petrecut în tabără multe lucruri. Ascultă ce-ţi vorbesc cu inima tare... A doua zi după luptă, de la arnăuţi au pornit spre noi un om cu o legătură albă într-o prăjină. S-a apropiat de ziduri, nevătămat, căci tatăl meu a poruncit să fie primit ca un sol ce era — şi cînd a ajuns în faţa porţilor a strigat pe căpitanul Simion. Era Strîmbeanu, vătaful de mai înainte al plaiului Cloşani — ce se cunoştea de multă vreme cu taica şi cu căpitanul Cuţui... Aducea vorbă de la polcovnicul Mihalache Ciupagea şi mai de sus, de la Vodă, cum că Măria-Sa a auzit de ridicarea pandurilor la răzmeriţă şi e îndurerat de izbelişteа în care se află ţara, spre care se îndreaptă ochii străinilor, doar o va găsi dezbinată să o pătrundă cu oştile. Cu mîna pe inimă şi cuget, solul aducea cuvîntul Mărici-Sale, Grigore Ghica-Vodă, că vrea să asculte părerile răsculaţilor şi să îndrepte răul din care pricină aceştia s-au ridicat cu arme împotriva stăpînirii.... Taica şi Guţui l-au ascultat la început cu îndoială pe sol, dar acesta se jura pe toţi sfinţii că nu s-ar învoi el pentru o ticăloşie împotriva vechiului său prieten din vătăşia Cloşanilor... «Iată, mă pun eu chezaş, căpitane Simion, a zis el la sfîrşit. Rămîn aici, în mijlocul oamenilor dumitale cît ai să fii plecat la politie[1]. Caimacanul îţi trimite şi el cuvîntul lui şi o scrisoare de „liberă trecere”, întărită cu sigiliul său.»

— Şi l-a crezut? gemu Miu.

---

[1] Politie — Capitala Ţării Româneşti.

— Da, taica a socotit că e singura cale de a mîntui pe toţi oamenii strînşi la îndemnul său. Solul vorbise şi de alte trupe crăieşti, întărite cu tunuri, ce s-ar afla în drum spre mînăstire. După ce a pus pe porucicul Giupagea, rămas să conducă tabăra duşmană, să jure că nu va căuta să piardă pe răsculaţi în lipsa lui, s-a urcat pe cal şi împreună cu Ghiţă Cuţui au plecat pe drumul spre Bănie. La pîlcul de pomi l-a întîmpinat polcovnicul şi tustrei au pornit urmaţi de o căpetenie de călăraşi...

— Oh, Doamne! gemu sfîrşit Miu, pricepînd ce nu înţeleseseră pandurii...

— Oare ce o să se întîmplc acum? şopti speriată Ancuţa. Taică?

— Nimica, nu te nelinişti. îşi lua seama flăcăul. Unde-i Neculai?

— E jos, de strajă cu oamenii. Să-l chem?

— Nu, răspunse Miu şi închise ochii.

Crezînd că a adormit, Ancuţa se ridică şi ieşi în vîrful picioarelor.

— De-acum soarta noastră stă în mîna lui Vodă, şopti haiducul.

În geamul odăii se auziră bătînd primele picături ale ploii.

O săptămînă încheiată norii şi-au ţinut deschise băierile, cernind o ploaie măruntă care a desfundat drumurile şi a înecat luncile. Închişi în cetatea lor, răsculaţii îndurau, deprinşi cu greul, biciuirea ploii reci, apărînd sub dulmane puştile şi cornurile cu pulbere... Cu fiecare zi, Miu îşi împlinea puterile. În a cincea zi de zăcere, se ridică în capul oaselor, apoi, ajutat de fată, făcu primii paşi prin odaie... În a şaptea zi, cînd intră la el, aducînd un vas cu borş de verdeţuri, Ancuţa îl găsi în mijlocul odăii încingîndu-şi şerparul.

Fetei îi zvîcni inima în piept cînd îl văzu din nou aşa cum îl îndrăgise, înalt, voinic şi neînduplecat.

— Gata de-acum cu trîndăveala, rîse voinicul şi ca să dovedească că este în putere prinse fata de mijloc cercînd s-o ridice în sus.

— Stai cuminte, îl certă blînd, mai mult a îndemn, Ancuţa: Ai să risipeşti mîncarea.

— Phii!... făcu Miu. Mi s-a acrit de atîta fiertură, de cînd mă tot hrăniţi cu ea. Mi-e dor, Neculai, se adresa el pandurului care tocmai intra, de o pulpă de berbec pîrlită la foc înăbuşit, cum numai tu ştii să faci, haiducule... Ei, ce zici de un prînz ca ăsta?

Neculai privi posomorît în podea, apoi spre fată... Miu se întoarse spre ea şi o văzu pălind.

— Dar ce-i cu voi? Vorbiţi! Ce se petrece în tabără? Vorbiţi odată!

Firizu tuşi încurcat, dar Ancuţa îşi luă inima în dinţi şi zise:

— Nu mai avem merinde... Totul s-a sfîrşit şi oamenii suferă de foame. Porucicul Ciupagea e un diavol. A promis că ne va da provizii cît timp taica va fi la Vodă. Dar în schimb el ne trimite plumbi. Străjile lui vînează zi şi noapte pe cei ce încearcă să iasă ori să intre în mînăstire... A strîns atît de tare brîul în jurul nostru că putem să vedem şi chipurile pocite ale arnăuţilor ascunşi după sîneţele lor...

— Cîte zile au trecut de la plecarea căpitanului? întrebă cu faţa împietrită Miu.

— Se împlinesc astăzi zece, răspunse Neculai.

— Şi nici o veste?

— Nici una, căpitane!

Miu începu să măsoare în lung şi în lat odaia, chibzuind. Se opri în faţa lui Neculai:

— Adunaţi toţi oamenii în sala de jos a culei. Vreau să le grăiesc. Să hotărîm. Să rămînă afară doar străjile...

...Se auzea doar ploaia lovind în geamuri, după ce Miu tăcu. Haiducii şi dimpreună cu ei ceilalţi răsculaţi tăceau, rumegînd în minte vorbele căpitanului...

— De vom rămîne aici, ori pierim de foame, ori ne vînează ca pe nişte sălbăticiuni poteraşii. Trebuie să ieşim din mînăstire. Mergeţi după mine? strigă Miu cu înfiorare.

— Mergem! răspunseră în cor răsculaţii.

— Atunci, ascultaţi ce-am hotărît.

— Eu socot c-ar trebui să aşteptăm aici pe comandantul nostru, se auzi o voce. Nu trebuie să ne înfricoşeze...

Miu se întoarse şi-l fulgeră cu privirea pe cel ce vorbise.

— Ia uite pe cine văd? pe căpitanul Mihail! Dar unde mi-ai fost pînă acum, căpitane? În ce priveşte sfatul nu ţi-l primim. Acum eu sînt căpitanul şi pînă vom răzbi, ori vom pieri, îmi datoraţi ascultare. Cît despre frica nu voi s-o învăţ chiar de la meşteri...

Mihail tăcu înecat de furie. Mîna sa strîngea în neştire praseaua jungherului.

— Ascultaţi cu luare-aminte... Chiar astăzi vom încerca să ne liberăm

din chingile duşmanului. Cînd s-o întuneca, toţi veţi porni într-acolo...

Trecuse de cumpăna nopţii. Ploaia contenise, ostenită parcă de jocul ei neîntrerupt de atîtea zile. Încet, pe nesimţite, poarta mînăstirii se deschise şi o umbră se furişă afară. Apoi alta şi alta... Nici o şoaptă, nici un zgomot nu însoţi trecerea acestor năluci. Alunecau tăcute peste iarba mustind de apă, spre pîlcul de pomi „sădiţi" într-o noapte de oamenii lui Neculai. Cînd ajunseră acolo se răspîndiră în lanţ, adăpostindu-se după tulpinile căzute.

— La arme, băieţi! se auzi un răcnet cumplit şi un răpăit de arme îi întări chemarea.

— În picioare, arnăuţi! răzbătu pînă la urechile celor ascunşi de pomi o poruncă din tabără.

— Alarm! veni şi din dreapta comanda austriacă.

— Săriţi, fraţilor, la arme, tună Miu. Ieşiţi, că am venit să vă eliberăm!

Alte chiote de bucurie însoţite de împuşcături veniră dinspre zidurile şi porţile mînăstirii.

— Atac spre porţile mînăstirii, se auzi glasul speriat al porucicului Mihalache.

— Nach Kirche! hăpăi şi căpitanul crăiesc.

O noua salvă trasă de pe ziduri le iuţi mişcarea.

— Toţi căpitanii atacă spre porţi, ţipă disperat porucicul.

Se auzeau apropiindu-se din toate părţile arnauţii şi poteraşii împăratului. Focurile de pe ziduri încetară brusc. Era clipa pe care Miu o aştepta. Răsfiraţi în evantai, haiducii lui descărcară toţi deodată puştile şi la un nou ţipăt de huhurez porniră furişaţi spre ziduri. Curînd ajunseră la porţi şi se topiră înăuntru. Fiarele căzură grele în urma lor.

— Neculai! şopti Miu.

— Aici îs! i se răspunse. Caii sînt gata.

— Repede! porunci scurt Miu, sărind în şa. Poterele sînt pe urmele noastre.

Trecură ca un vîrtej prin curtea acum pustie a mînăstirii, ocoliră biserica şi fără să domolească pasul trecură din zbor peste zidurile din spate... Dincolo de apă, în tufele malului, aşteptau oamenii.

— La drum! şuieră Miu. Cei ce nu au cai se vor urca în spatele

călăraşilor. Ostatecul unde este?

Nu răspunse nimeni. Neculai cercetă înfrigurat în jur.

— Ostatecul! strigă mîniat Miu.

În clipa aceea zări alături calul acestuia cu şaua goala.

— A fugit, blestematul, făcu Pantelie. S-a lăsat să cadă cînd au sărit zidul.

— Ostatecul trebuie să fie cu noi! rosti ca o poruncă Miu. El e pavăza noastră. Rămîneţi aici! hotărî el brusc, şi întorcîndu-şi calul porni spre mînăstire.

Trecu prin vad şi cînd ajunse la ziduri, descălecă şi se strecură printr-o spărtură în curtea invadată de poteraşi. Se furişă cum putu pînă în spatele culei. De acolo putea să vadă şi să audă ce se petrece în curtea din faţă.

La lumina torţelor recunoscu pe Strîmbeanu alături de un om voinic în caftan de porucic. În faţa lor fu adus legat la spate un om.

— Unde au pierit răsculaţii? tună porucicul. Glasul lui amuţi toate zgomotele.

— Nu ştiu... răspunse prinsul şi la auzul vocii lui, Miu tresări.

— Da? Atunci lămureşte-ne, rogu-te, de ce ai rămas aici?

— N-am voit să mă însoţesc cu ei... Nu-i mai puteam îndura. Nişte ţărani...

— Ha, ha, ha... Dar ce credeai matale că-s răzvrătiţii?... Noi însă vrem să ştim încotro au luat-o... Te sfătuim să ne spui şi asta cît mai degrabă, că de nu...

Porucicul îşi desprinse de la brîu un pistol turcesc şi lipi ţeava de fruntea prinsului:

— Ei, vorbeşti?

Se auzi clinchetul sec al cocoşului ridicat.

— Staţi! strigă răguşit prinsul. Spun... de mă lăsaţi teafăr.

— Ţi-o făgăduiesc, şopti cu un zîmbet viclean porucicul. Hai, spune degrabă...

— Răzvrătiţii au trecut prin spatele mînăstirii. Ei au pornit-o spre...

O detunătură sparse liniştea. Mihail scoase un horcăit, se răsuci ca ars şi se prăbuşi la picioarele comandantului de poteraşi.

— Cine a tras? răcni porucicul.

Se stîrni o larmă de strigăte, din care răzbăteau înjurăturile comandantului. De lîngă zidul culei, umbra dispăruse.

Neculai se frămînta pe loc, chinuit de şovăieli. Se mustra că-l lăsase pe Miu să plece singur, cînd de-abia se pusese pe picioare. Cînd răsună împuşcătura, tresări şi fără să se mai poată stăpîni înfipse pintenii în coapsele calului. Trecu apa ca o părere şi cînd ajunse pe malul celălalt, îl zări pe Miu sărind pe cal şi pornind spre el. Trecură amîndoi prin vad şi ajunseră la locul unde oamenii aşteptau. Miu porunci din mers, fără să mai oprească:

— Porniţi!

Retragerea începu. Noaptea plină de negură îi învălui oblăduitoare. Goniră astfel în galopul ostenit al cailor toată noaptea, pînă cînd în zori se iviră, din ceţuri, munţii. Miu opri şi apropiindu-se de Pantelie îi vorbi cu durere în glas:

— De-aici drumurile noastre se despart. Cerul a fost potrivnic, se vede, răzmeriţei. Dar ne vom ridica din nou, şi atunci cărările noastre se vor întîlni iar. Mergeţi acum, prin trecători, peste munţi şi ascundeţi-vă în Ţara Ardelenească. Fraţii noştri bănăţeni vă vor ocroti şi adăposti. Gîndul meu va fi mereu la voi. Eu şi haiducii mei ne întoarcem în codrii, la legea şi datoria noastră haiducească...

— Căpitane, şopti Neculai, nu se vede Mihail... Nu-i cu ei...

— A rămas la mînăstire, răspunse aspru Miu.

— Am simţit eu! Dar n-o să vorbească?

— Mihai nu va vorbi, rosti întunecat Miu, şi întoarse privirile spre Ancuţa ce sta lîngă el. Dar fata nu clipi. Chipul ei căpătase o asprime aproape bărbătească.

— Mergi şi tu cu ei, Ancuţă, acasă la tine...

— Eu nu mai am casă, răspunse fata. Aici e rostul meu, printre voi şi n-am să-mi găsesc liniştea pînă nu-l ştiu pe taica teafăr. Merg cu voi.

Rostise vorbele acestea cu atîta hotărîre încît Miu înţelese că zadarnic va încerca s-o clintească din gîndul acesta. Dădu semnalul de plecare şi haiducii, fluturînd cuşmele, porniră pe drumul Padeşului, în timp ce răsculaţii se mistuiau prin văioagele ce duceau spre munţii Mehedinţilor.

După trei zile, ocolind tîrgurile, căutînd mai mult pădurile şi imaşurile,

mergînd tot noaptea, haiducii au poposit în Bărbăteşti, la sălaşul lor, sub umărul de piatră al munţilor Vîlcii. Un foc de tabără s-a încins în bătătura casei şi cîţiva berbeci sfîrîiră în frigăruile învîrtite cu pricepere de Neculai. După atîtea zile de lipsuri, răbdate cu obişnuinţa lor de a petrece neclintiţi şi bune şi rele, oamenii se ospătară din belşug, stropind friptura cu vinul aspru de Otăsău. Apoi, doborîţi de oboseala drumului, căzură într-un somn adînc pe care nici zorile nu-l curmară.

Cînd primele raze de soare se ridicară dinspre dealurile Vîlcii, Miu se trezi şi o dată cu el, Neculai. Pandurul văzu cum voinicul îşi pregăteşte calul, îşi încarcă pistoalele şi coburii cu pulbere şi potriveşte merinde în desagi. Făcu şi el la fel, fără a pune întrebări, precum îi era felul...

— Neculai, vorbi în sfîrşit Miu, mergem la Bucureşti, să căutăm de soarta căpitanului nostru...

— Să trezesc oamenii? zise fără să se mire pandurul şi-l zgîlţîi pe Toader, care dormea alături.

— Nu pe toţi: alege vreo zece voinici. Ceilalţi vor rămîne aici, aşteptînd întoarcerea noastră. Ţi-i las în seamă, Toadere, şi-ţi mai las în seamă pe cineva care mi-e drag... Ca pe ochii din cap să mi-o păzeşti. Sa n-o laşi să pornească pe urmele noastre. Mergem spre o grea încercare, unde-i nevoie de braţ de bărbat... Ne-om vedea sănătoşi, de-o vrea Domnul...

Desprinzînd de la şaua sa o floare de aur bătută acolo de mîna bunicului, o anină la şaua calului ce sta priponit sub fereastra Ancuţei. Apoi sări pe armăsar şi porni la drum.

— Să mi-l întorci sănătos, Sfinte Gheorghe, şopti Toader cu privirile pierdute pe norul de colb ce se ridica din copitele cailor.

...Trei zile au mers feriţi de ochii poterelor peste dealurile negre ale Argeşului, pe sub geana pădurilor şi a podgoriilor învăluite în aroma arsă a poamei. Zile de sălaşuri întocmite dimineaţa, între vîlcele tainice, pline de viersul păsărilor şi ridicate seara cînd amurgul aşternea peste poteci vălurile lui de negură, proteguitoare.

A patra dimineaţă i-a prins pe haiduci pe drumul cel mare al Bucureştilor. Călăreau în pas domolit. Caii erau osteniţi de goana de peste noapte şi grumajii lor întinşi adulmecau mireasma crudă a ierbii atinsă de roua zorilor. Miu cercetă împrejurimile, căutînd loc de popas peste ziuă.

— De acolo coboară spre politie drumul Tîrgovişteі, spuse Neculai, arătînd în faţă un şir de pomi ce se ţineau lanţ de-a lungul unei fîşii alburii.

— Înseamnă că mai drumeţim niţel şi dăm de codrii Vlăsiei. Acolo rămînem peste zi, hotărî Miu.

Neculai ridică mîna şi arătă departe spre stînga. Pe fîşia de drum

străjuită de arborii Basarabilor se ridica un nor de colb stîrnit de o rădvană alergînd în trapul silit al bidiviilor. Harapnicele surugiilor plesneau în vînt însoţite de strigătele acestora şi caii zburau, mîncînd pămîntul. Mergînd astfel, deşi se afla mai departe, rădvana urma să întîlnească drumul mare în timpul cînd haiducii vor ajunge în dreptul fîntînii ce-şi ridica cumpăna la răscruce. Miu chibzui dacă e înţelept să se încumete la o întîlnire cînd din pulbere se desluşiră siluetele a doi călăraşi, cu chivăre domneşti, ce galopau de o parte şi de alta a rădvanei. Struni calulşi ridică mîna, semn pentru cei doisprezece haiduci ai săi să oprească. Flăcăul îşi trase calul în umbra sălciilor bătrîne şi ceilalţi, fără un alt îndemn, făcură la fel. Acum se auzea limpede, dinspre drumul Tîrgoviştei, tropotul copitelor şi uruitul rădvanei. Peste cîteva clipe, alaiul va trece pe la răscruce şi se va pierde învăluit în colb, pe drumul mare al Bucureştilor. Dar tocmai atunci răsunară chiotele asurzitoare ale surugiilor, strunind armăsarii şi scrîşnetul roţilor înfrînate pe pietre. Rădvana rămase în dreptul fîntînii şi un om sări din spate cu un ulcior în mînă, îndreptîndu-se spre fîntîna. Deodată omul se opri ca fulgerat, cu ochii holbaţi spre şirul de sălcii din faţă. Scoase un ţipăt şi vasul îi căzu din mîini, spărgîndu-se de pietrele drumului.

— Tîlharii! strigă el şi din trei salturi dispăru în spatele rădvanei.

Călăraşii stăteau toropiţi în şa, ştergîndu-şi ceafa cu năframele. Ţipătul acestuia îi trezi. Cel din dreapta aruncă grăbit o privire spre şirul de sălcii şi socotind numărul celor ce încercau să se ascundă în spatele arborilor, răcni:

— Porniţi caii! Repede!

Surugii sloboziră cumplitele lor strigăte, însoţite de plesnitul bicelor şi, smulsă din loc, rădvana zbura peste prundişul drumului.

— Ne-au zărit, blestemă Neculai. De-acum vor anunţa toate poterele, asmuţindu-le asupra noastră. Trebuie să ne ascundem pe aici...

— Nu! hotărî Miu. Poterele ne vor hăitui prin toate văioagele. Mai degrabă înainte!

Şi împintenînd calul, porni pe urmele rădvanei şi după el ceilalţi. Ascunşi de norul de praf, haiducii se apropiară de fugari. Călăraşul din dreapta simţi primejdia şi desprinzînd de la brîu un pistol, se răsuci în şa ţintind spre haiduc. Dar Neculai îl izbi din mers cu latul săbiei peste braţ şi arma căzu în ţarină.

— Opreşte, tună Miu, îndreptînd spre surugiu pistolul.

În vremea aceasta, Neculai şi trecuse în faţă, alăturîndu-şi calul de bidiviii rădvanei şi prinzîndu-le frîiele în pumn. Rădvana se opri, călăraşii ridicară mîinile în sus, iar surugiii înlemniră pe capră. Miu descălecă şi apropiindu-se de uşa rădvanei o deschise strigînd:

— Ieşiţi!

Se văzu mai întîi o chivără de ofiţer domnesc, apoi umerii cu fireturi aplecîndu-se pe sub pragul de sus al uşiţei. Cînd omul fu în picioare, ridică faţa palidă, umbrită de o mustăcioară subţire. Miu tresări.

— Hm! pufni Neculai. Pun rămăşag că întîlnesc pentru a doua oară chipul acesta.

— Eu pentru a treia oară, rosti cu glas înfiorat Miu. Avem o socoteală de încheiat amîndoi, căpitane Conache. E timpul acum. Scoate-ţi sabia.

— Haiduc de drum! bîigui înspăimîntat ofiţerul. Te afli între ai tăi; ţi-e uşor să fii curajos acum.

— Am fost în bîrlogul vostru singur, m-aţi pîndit mişeleşte şi aţi sărit, tu şi celălalt pui de cocon asupra mea. V-am dovedit, dar tu ai scăpat cu zile. Scoate-ţi acum sabia, căpitane, de nu vrei să te lovesc ca pe mişei...

Palid, ofiţerul se trase trei paşi în urmă şi-şi desprinse din teacă oţelul.

— De-acum armele vor alege...

Miu îşi încleşta mîna pe prăseaua săbiei şi tot trupul i se încorda.

— Mihnea!

Glasul acela de femeie răsuci în el ca un cuţit o rană veche. Venea dinspre rădvana sau cobora de departe, din trecute şi uitate întîmplări?

Mîna îi căzu moale şi cu paşi şovăitori se apropie de radvană. Desluşi în canatul ferestrei chipul palid, învăluit de tristeţe al femeii pe care o iubise.

— Aretia, şopti el şi privi adînc în ochii femeii ce-i stîrnea amintiri dureroase.

— Priveşte! rosti femeia... Vreau ca pruncul acesta să aibă un tată... să ajungă prin vrednicia şi bărbăţia lui un boier de seamă la curte, poate... Nu-i frînge zborul din faşă, Mihnea...

Miu tăcea înfiorat de şoapta plină de patimă a femeii. Cînd răspunse nu-şi recunoscu glasul.

— Nu mă voi atinge nici cu o pană de voi... Ce-mi mai ceri?

— Viaţa omului de acolo, se aprinse Aretia. Este părintele legitim al copilului tău. Avem nevoie de el.

Chipul haiducului se împietri. Privi adînc în ochii pruncului, apoi deschise iar uşa şi rosti:

— Pofteşte în rădvană, căpitane. Ne-om socoti noi altădată.

Conache îşi vîrî la loc sabia şi păşi şovăitor spre rădvană. În uşă se aplecă spre Miu şi-i şuieră:

— Să te fereşti, haiducule, de a patra întîlnire. Nu vei mai scăpa.

Miu nu-i răspunse. Strînse doar fălcile şi întorcîndu-se porunci:

— Dezlegaţi caii şi împrăştiaţi-i peste dealuri.

Şi fără a mai arunca o privire înapoi, săltă în şa şi porni în galop pe drumul Bucureştiului. Cu mişcări iuţi, doi haiduci tăiară şleaurile cailor şi-i risipiră cu împunsături de sabie peste coclauri... Apoi se năpustiră în galop pe urmele celorlalţi... În zare, soarele se ridica scînteietor peste covorul verde al codrilor Vlăsiei.

Se înserase şi străjerul de la bariera Tîrgovişteise pregătea să închidă, după pricaz, porţile, cînd trecură doi călăreţi ce-i aruncară din mers obolul cuvenit...

— Ei, de vreţi să-nnoptaţi undeva, strigă el în urma lor, vă îndrept eu la o gazdă bună.

Dar drumeţii nu răspunseră, văzîndu-şi de drum şi strajerul ridică din umeri, închizînd porţile cele mari ale oraşului.

— Unde poposim, căpitane? rupse tăcerea Neculai. Nu prea-s umblat eu în tîrgul lui Vodă. Doar atunci cu revoluţia...

— Cunosc eu drumul, zise Miu. Tragem la hanul lui Manuc.

— La Manuc? se înfioră Neculai.

Chirilă îi povestise într-o seară de cele întîmplate acolo cu un an în urmă. Dar tăcu, neîndrăznind să-şi rostească temerile. Poate căpitanul are un gînd al lui...

Intrară călări pe sub porticul mare al hanului şi pătrunseră în curtea mare, plină de zarvă şi zgomote. Zeci de căruţe şi chervane stăteau cu oiştile proptite în prundişul curţii: drumeţi şi negustori strînşi în jurul focurilor de bivuac, ospătînd şi tocmind. Printre ei se strecurau oamenii hanului, cu braţele pline de bărdace de vin şi talgere de lemn cu bucate... Miu descălecă şi-şi duse spre grajduri calul ca un om ce cunoaşte locul. Neculai îl urmă şi amîndoi urcară apoi scara foişorului ce ducea sus spre odăi.

— Bine aţi venit la noi, îi întîmpină în capul scărilor o voce mieroasă şi un chip măsliniu, pe care şiretenia orientală aşternuse un zîmbet plin de taine nepătrunse. Mă bucur că v-aţi întors!

— N-am mai fost pe aici, jupîne, îl repezi dîrz Miu şi mîna sa strînse

prăseaua jungherului. Te înşeli, se pare...

— O, făcu orientalul fără să clipească, de bună seamă. Aşa întîmpinăm noi pe orice drumeţ. Şi dacă n-aţi mai fost pe la noi, nădăjduim că veţi mai veni, boieri dumneavoastră, adăugă el înclinîndu-se. Ce doresc, domniile voastre?

— O odaie şi cina. Ia aminte că sîntem osteniţi de drum.

— Prea bine, măriile voastre, făcu hangiul. Poftiţi pe aici. Şi deschise o uşă de stejar, prinsă în ferecătură de metal.

— Aici e linişte, şopti cu glasul lui tainic de fariseu. Iar fereastra — adăugă, observîndu-l pe muşteriul cel tînăr că se îndreaptă spre ea — fereastra dă spre o frumoasă uliţă a oraşului. Păcat doar că uneori e pustie — aruncă el într-o doară.

Cînd se întoarse cu cina bogată şi clondirul de vin îl găsi pe cel tînăr tot la fereastră cu privirile furate de o privelişte fără seamăn: clădirea întunecată a Armăşiei Temniţelor ce se desluşea la vreo sută de paşi în faţă.

— Phii! adevărat ospăţ de voinici, făcu prietenos omul mai vîrstnic ce sta la masă. Se vede că sîntem în oraşul lui Vodă... De aia mai vine omul cîteodată pe aici: se bucură de o cină boiereasca, de un vin bătrîn şi cuminte; mai vede oameni, mai află ce se petrece în lume...

— Eeh! oftă echivoc hangiul facîndu-şi de lucru cu bucatele.

Dar cînd omul ce se juca cu o băncuţă de aur o rătăci pe masă, nepăsător, faţa măslinie se aplecă tainic la urechea drumeţului.

— Vremuri grele, boierule... Trecem prin încercări, în ţară a fost răzmeriţă... Se spune că oştile domneşti au mîntuit moşia de zavergii... Căpeteniile au fost aduse aici şi stau încătuşate în temniţă. Domnul să ne păzească de mai rău...

Şi hangiul îşi făcu grăbit semnul crucii, culegînd cu aceeaşi mişcare galbenul de pe masă... Ieşi pe nesimţite, lăsînd să se înţeleagă că mai mult de atît nu mai spune.

— Hm! Deci aşa-i cum am simţit eu, Neculai, vorbi cu durere Miu. I-au atras pe căpitanii noştri cu vorbe mincinoase şi acum le pregătesc pieirea. Nelegiuiţii! strînse pumnii haiducul. Cum să dovedim locul unde-i ţine închişi?

— Să stăm şi să cinăm, căpitane, propuse pandurul, apoi vom chibzui ce şi cum vom face.

Au mîncat în tăcere şi au udat friptura de berbec cu vinul dulceag al armeanului. La sfîrşit, Neculai se ridică.

— Eu mă duc printre oameni. Am să iscodesc ce se ştie în tîrg despre soarta alor noştri... Mă întorc degrabă cu veşti...

Rămas singur, Miu se îndreptă din nou spre fereastra ce-l atrăgea cu sumbra imagine a temniţei.

Pe uliţa pustie, se încumeta să meargă un singur om — armeanul.

„Hangiul? — tresări Miu. Unde bate el uliţa la ceasul acesta? Şi de ce şi-a ferit faţa de mine? Un gînd bănuitor începu să i se strecoare în minte. Uliţa aceasta duce...

Se întoarse brusc şi dădu să pornească spre locul unde-şi ţinea şerparul cu arme. Dar cum părăsi pervazul ferestrei o sfîrşeală îi cuprinse deodată trupul. Picioarele îi tremurau şi odaia se învîrtea cu ei.

— Neculai! strigă el şi se năpusti spre uşă. Dar se împletici şt căzu în mijlocul odăii, cufundîndu-se într-un întuneric în care se afunda mereu, mereu.

— Acum răzmeriţa e spulberată, iar căpitanii ei zac în temniţa Agiei, păziţi de zeci de ochi şi puşti. Dar ce ai, nepoate?

— Nimic, unchiule, te ascult!

Neculai se afla la un loc într-un colţ ferit al curţii, primit oaspete de un ţăran bătrîn, ce venise de vreo trei zile cu bucate la tîrg.

— Mai ia un clondir cu vin, te-o înzdrăveni, căci te văd cam pierit la faţa...

— Nu ştiu ce am: poate vinul ăsta, îşi trecu Neculai mîna peste fruntea înfierbîntată. Şi ce a hotărît Vodă cu cei prinşi?

— Osîndă grea, nepoate, se întunecă moşul. Vor să-i înalţe în ştreang... Se aude ca au şi ridicat spînzurătorile la Bariera Tîrgului de Afară.

Neculai scoase un suspin, dădu să spună ceva şi se lăsă moale la pămînt.

— Iraa! făcu moşul mirat. Ce-o fi cu creştinul ista? A băut doar un clondir. Phii, tare vlăguiţi mai sînt bărbaţii de acum... Măi Vasile, tată, strigă el spre flăcăul ce moţăia alături de foc. Ia trage-l tu pe drumeţul ista pe sacii cei de colo, să hodinească la noi. Pune pe el sarica ceea — şi hai să dormim şi noi. Mîine e iarmarocul cel mare...

Şi bătrînul îşi făcu loc lîngă pandur, acoperindu-şi faţa cu cojocul. Astfel că nu-i văzu pe arnăuţii ce urcau grăbiţi scara foişorului cu armele în mîini. Şi dacă ar fi văzut n-ar fi înţeles ce anume treabă mişelească îi

adusese acolo.

Miu se trezi cu tot trupul pătruns de o răcoare de gheaţă. Se afla întins pe o lespede de piatră şi desigur că zăcea de multă vreme acolo, căci abia de-şi mai simţea trupul. Dădu să se ridice, dar capul îi era greu şi ciocane îi băteau în urechi. Stătu o vreme aşa, încercînd să înţeleagă ce se petrece cu el şi unde se află. Încet, îi reveniră în minte întîmplările petrecute pînă în clipa cînd se prăbuşise pe podeaua de lemn a odăii de la han. Dar aici podeaua era de piatră şi o umezeala rece i se lipise de obraji. Temniţa! Înţelese că se afla prins, că a căzut în capcana duşmanilor. Ticălosul de hangiu îi trădase: doar îl văzuse cu ochii lui îndreptîndu-se spre Temniţă. De bună seamă că stăpînirea a pus un preţ bun pe capul său.

Treptat, o geană de lumină ce abia atingea fereastra se strecură înăuntru, gonind întunericul. Miu îşi cercetă temniţa. Într-o zi trebuia să ajungă aici. De multe ori se gîndea la aceasta, dar niciodată nu şi-a închipuit-o atît de înfricoşătoare.

— Te-ai trezit, haiducule, auzi un glas înfundat. Ha, ha, ha, ai cam chefuit aseară... Acum vei plăti...

Miu îşi roti privirile să găsească pe cel ce-i vorbea. Descoperi în uşa temniţei o ferestruică: de acolo îl ţinteau doi ochi încărcaţi de răutate.

— Hai, ridică-te. Ai oaspeţi. Vine să te vadă însuşi Armaşul Curţii. În picioare!

Pe coridor se auziră răsunînd paşi apăsaţi. Se opriră brusc în faţa celulei sale şi fiarele uşii grele se deschiseră zornăind.

— Bun venit la noi, vechiul meu prieten. Nu socoteam să ne vedem aşa de curînd, după ultima noastră întîlnire... Acum eşti în puterea mea, tîlharule, şi n-ai să-mi mai scapi. Ţi-am făgaduit-o doar...

Miu nici nu întoarse capul. Recunoscuse glasul.

— Ei, nu spui nimic? Unde este vitejia ta? Vroiai să ne batem în săbii... Dar uiţi, tîlharule, că eşti un nemernic de ţăran şi nu-ţi pot face cinstea ca un ofiţer domnesc să încrucişeze oţelurile cu un hoţ de drumul mare. Dar ţi-am pregătit altceva demn de tine: funia spînzurătorii... Mîine în zori voi privi cum ai să te legeni în streang. Şi ca să nu te simţi stingher, vor mai fi şi alţii ca tine alături: răzvrătiţii Mehedinţeanu şi Cuţui. Ce să spun — potrivită tovărăşie...

— Mulţumescu-ţi ţie, Doamne, şopti Miu.

— Îmi mulţumeşti? izbucni ofiţerul. Ticălosule! Şi-l lovi cu cravaşa peste faţă. Pînă mîine îţi va pieri trufia asta. Şi răsucindu-se ieşi din celulă

însoţit de armaşi. Uşa se trînti în zornăitul fiarelor. Miu rămase nemişcat pînă cînd ecoul paşilor se pierdu, apoi se trînti pe aşternutul de paie.

„Acesta e sfîrşitul! Mîine în zori...”

Ciudat, gîndul acesta nu-l înfiora. Dimpotrivă, o linişte îi cuprinse cugetul. Deprins cu ideea morţii, pe care şi-o închipuise în fel şi chip, era acum împăcat cu sufletul şi gîndurile sale.

Altceva îl framînta: unde sînt închişi căpitanii? Ce s-a petrecut cu Neculai? Oare este şi el întemniţat?

Noaptea a umplut cu taine colţurile celulei. Era obosit frînt. Trupul îl durea, dar somnul întîrzia să vina. Deodată tresari: urechile sale prinseră un ecou depărtat ce se apropia. Paşii răsunară pe lespezile coridorului.

Conache venea, cu siguranţă, din nou la el, cercînd să-l umilească. Nu-i va dărui aceasta plăcere. Se ridică în picioare şi cînd lacătele celulei căzură, se întoarse cu faţa la perete. Simţi în spatele lui paşi uşori. Acum îl va lovi. Strînse dinţii pînă la durere.

— Mihnea! veni o şoaptă care-l înfiora.

Se întoarse şi o văzu. Bolborosi uluit:

— Tu... tu aici? Cum ai intrat?

Dar Aretia îi făcu un semn, cerîndu-i tăcere.

— Lasă-ne singuri, zise ea către temnicer.

— Cum? făcu acesta uluit. Nu se poate, zău.

— Am zapis întărit cu sigiliul Marelui Armaş al Curţii, şi apoi sînt însoţită de valetul meu...

— Nu pot, duducă... Regulamentul...

— Uită-l, spuse ea repede şi-i întinse o pungă zornăitoare...

Omul se repezi cu o lucire lacomă în ochi şi dispăru.

— Numai cinci minute, duducă... se auzi, pierdută, vocea acestuia.

— De ce-ai venit? vorbi cu durere Miu.

— Mihnea, ai să înţelegi vreodată poate ce preţ plătesc pentru clipa de-acum? Am minţit, am furat sigiliul, l-am înşelat pe omul care-mi este soţ şi toate acestea numai pentru tine...

— Cum ai aflat?

— De la Neculai, bunul şi bravul tău prieten. El m-a căutat, s-a strecurat în casa mea şi mi-a dat de ştire.

— Neculai! Trăieşte? Unde este?

— Ce bucuroasă trebuie să fiu dacă, privindu-mă numai pe mine, n-ai recunoscut sub hainele acestui valet pe...

— Neculai, şopti gîtuit de emoţie Miu.

— Aici îs, căpitane! Să ne grăbim, nu-i vreme de pierdut.

— Ce vreme?

— N-am venit doar să te vad, Mihnea. Ţi-am adus ca dar, în schimbul vieţii pe care ţi-am cerut s-o cruţi atunci, viaţa ta! Neculai, dă-i hainele. Leapădă-ţi straiele şi îmbracă-le pe acestea de valet.

— Nu uita, căpitane, în codrii Vlăsiei haiducii aşteaptă un semn pentru...

Miu nu răspunse. În capul lui se învălmăşeau gînduri care îl ameţeau. Se vedea în fruntea haiducilor gonind spre cîmpul unde se înălţau spînzurătorile...

— Repede, căpitane! Se aude straja.

Uşa se deschise.zornăind şi straja vîrî capul şoptind.

— Gata, duducă... Trebuie să treacă rondul...

— Plecăm acum, vrednice temnicer, vorbi tare Aretia. Valet, porneşte înainte şi luminează-mi drumul. Dă-i torţa, temnicerule!

Porniră. Înainte mergea Miu, ţinînd astfel torţa încît lumina ei să nu-i cadă pe chip. Ajunseră la prima strajă, Aretia arată zapisul, temnicerul se uită bănuitor la valetul ce o însoţea, apoi salută şi deschise poarta grea de gratii. Trecură tot astfel şi de-a doua strajă şi apoi uşa se deschise în întunericul curţii.

— Sîntem scăpaţi, şopti Aretia.

Miu se întoarse. Dădu să spună o vorbă, dar cuvintele îi pieriră pe buze. Uşa temniţei se închidea în urma femeii.

— Unde-i Neculai? şopti Miu, începînd să priceapă.

— A rămas, Mihnea. A rămas în locul tău. Altfel nu se putea.

— Şarpe, răcni haiducul. Tu ai făcut asta...

— Am vrut sa te scap.

— Ai vrut să-ţi scapi cugetul de umbra mea. Doamne,.a am avut încredere în tine? Şi făcu un pas spre temniţă.

— Nu, Mihnea, se agăţă de el Aretia; te pierzi pe tine, pe mine şi n-ai să-l scapi nici pe el. Nu înţelegi? El a vrut asta... El a socotit totul... Spunea că-ţi este dator două vieţi... Aminteşte-ţi ce ţi-a spus că viaţa ta nu-ţi mai aparţine. Este a lor, a celor care au nevoie de tine...

— Oh, Neculai, gemu Miu. Cel mai viteaz, cel mai bun...

— Repede! Soseşte garda... Vino pe-aici...

Golit de voinţă, cu sufletul răscolit de durere, Miu se lasă condus de mîna energică a femeii. Ocoliră clădirea sumbră a temniţei şi se pierdură în uliţa Cavafilor. Trecură printr-o poarta de fier pe care Aretia o deschise cu o cheie şi pătrunseră într-o curte năpădită de buruieni şi ruini.

— Unde sîntem? întrebă Miu.

— La vechea Curte Domnească... Aici a fost scaunul lui Mircea Ciobanul. Stapînirea a scos la mezat ruinele şi Armaşul le-a cumpărat. Aici îşi ţine vinurile.

— Şi vrei să mă ascunzi pe mine în hrubele lui Conache? Mulţumesc, dar nu voiesc. Îmi găsesc eu drumul să ies din cetate...

— N-ai să izbuteşti. Uliţele sînt pline de poteraşi. Mergi cu mine. Ai să afli o taină pe care nimeni, nici chiar Vodă n-o ştie.

Porni spre un zid năruit pe jumătate, în care se zărea o uşă veche, mîncată de carii. Aretia o deschise şi pătrunseră în hrubă... Lumina torţei tremura pe bolţile înnegurate. Aretia păşea sigură înainte, printre budanele ce zăceau de-a lungul zidurilor. Curînd ajunseră într-un loc unde poloboacele se sfîrşiră.

— De-aici căile noastre se despart, Mihnea. Ştiu că pentru totdeauna... Mergi pe calea aceasta. Ea te scoate departe, dincolo de porţile Bucureştiului, la mînăstirea Plumbuita. Este vechiul drum de fugă al domnitorilor, la vreme de cumpănă. Porneşte degrabă. Drumul e lung. Vei ieşi într-un mal rîpos, lîngă zidul mînăstirii. Trezeşte-l pe stareţ şi dă-i această cruce de aur. Îţi va da în schimb un cal din grajdul meu. Porneşte spre codrii tăi şi nu te mai întoarce niciodată în oraşul lui Vodă. Dumnezeu să te apere...

— Aretia!...

Dar femeia se mistuise în negura grotei. Doar paşii ei furişaţi se auziră o vreme, apoi liniştea de mormînt îl învălui. Îşi aminti brusc de gîndul ce-i dase tăria de a primi jertfa lui Neculai. Păşi grăbit pe drumul tainic al voievozilor. Mergea din ce în ce mai repede şi torţa descria fantasme de lumină pe pereţi. Se pomeni alergînd, frămîntat să ajungă cît mai repede

la mînăstire. Undeva poate, deasupra lui, meşterii aduşi în grabă înălţau cea de a treia spînzurătoare în care avea să se legene Miu, haiducul Oltului...

Pe cîmpul de dincolo de porţile Bucureştiului, unde se întîlneau uliţa Viitorului şi Podul Tîrgului de Afară, peste drum de Cîmpul Moşilor, se adunase în acea dimineaţă de vară a anului 1826 o mulţime de tîrgoveţi şi precupeţi, aduşi de zarva stîrnită în oraş de pedepsirea răsculaţilor. Nu numai cavafi, marchitani şi isnafari erau veniţi acolo, ci şi boieri de rang cu duducile lor. Şi acestora Marele Armaş le rostuise locuri anume pe jilţuri aduse din tîrg. Un brîu de arnăuţi înconjura locul în mijlocul căruia se înălţau trei spînzurători — două temeinice, lucrate după un tipic nou ce stîrnea admiraţia boierilor şi o a treia încropită în pripă, alături. Un uruit de tobe atrase atenţia adunării. Pe o ridicătură alcătuită din scînduri, se ivi Marele Armaş al Curţii. Mulţimea amuţi. Ofiţerul desfăcu un act de care atîrnau peceţile domneşti şi aruncînd o privire spre marea de capete îndreptate spre el, vorbi cu glas puternic:

— Măria-Sa Grigore Ghica al IV-lea, Domnul Ţării Româneşti a hotărît: „Am chibzuit, Domnia mea, pedeapsa lor şi deosebim numai căpeteniile, pe Simion şi Ghiţă Cuţui, fiindcă ei au hotărît să urmeze răul acesta şi iarăşi de către dînşii s-au întovărăşit ceilalţi pornindu-se spre rele, pînă cînd s-au prins. Poruncim ca aceşti doi să fie spînzuraţi la marginea oraşului politiei, spre pildă altor asemenea lor...”

Tobele bătură iar şi dinspre nişte chervane mari ale Agiei fură aduşi condamnaţii şi împinşi de gîde pe alcătuirea aceea de scînduri. Deasupra lor, laţul funiei se legăna uşor.

— Hai, urcă, hîrîi cu vocea lui groasă gîdele, împingînd pe Simion spre butucul pregătit sub funie. Căpitanul urcă şi gîdele îi potrivi laţul după gît.

De sus, Simion cuprinse într-o privire mulţimea de oameni ce-l priveau cu un simţămînt de curiozitate amestecată cu admiraţie.

— Să ştie tot natul, că noi pentru dreptate şi slobozia norodului ne-am ridicat, se auzi glasul bărbătesc al lui Simion. Pentru voi...

Un ordin scurt şi gîdele împinse cu piciorul butucul.

— Oooh!... Un strigăt din sute de piepturi se ridică ca un val de mînie, abia stăpînit de zăgazul de arme al arnăuţilor.

O comandă la fel de scurta a Armaşului şi gîdele petrecu laţul pe grumazul voinic al lui Cuţui.

— Ne-or răzbuna copiii noştri, răzbătu glasul blînd, dar ciudat, vorbele lui, fără a fi rostit cu glas tunător, se auziră pînă departe... Nu aveţi spînzurători pentru toţi...

— Ali! răcni Conache.

Gîdele se grăbi să împlinească porunca rostită şi din nou strigătul de oroare al mulţimii se înălţă ca un uriaş protest. Arnăuţii, la un gest al Armaşului, ridicară armele. Cîţiva boieri din jilţuri scoaseră exclamaţii de uşurare, iar duducele băteau din palme să le treacă spaima şi răul. Pe locul său, Aretia sta aparent liniştită, doar o paloare a feţei îi trăda frămîntarea.

— Şi acum, oameni buni, am pentru domniile-voastre o veste bună. Poteraşii au prins, chiar aici în tîrgul nostru, pe tîlharul de drum, Miu-haiducu. Domnul a vrut ca liniştea negoţului vostru şi a caselor să fie de-acum deplină. Şi pentru el am pregătit funia tîlharilor.

Din nou duruiră tobele şi armaşul făcu un semn spre chervană. Şi în timp ce gîdele împingea spre spînzurătoare pe prins, Conache privi cu un soi de rînjet verde spre Aretia.

„Iată-l, doamnă, pe mirele-ţi dintîi sub funie!... glăsuia trufia satisfăcută din ochii armaşului.

Dar Aretia îi susţinu cu tărie şi linişte privirea. Puţin descumpănit, Conache se întoarse spre osînditul ce ajunsese lînga el şi în clipa aceea scoase un răcnet de mînie şi furie.

— Ce... ce-i asta?

Ali turcul, ce se îndeletnicea cu potrivirea funiei de gît privi cu mirare.

— Haiduc este, efendi...

— Cum, ăsta e Miu? Ticăloşilor, m-aţi trădat!

Şi roşu de furie se apropie de Neculai ce-l privea liniştit, ca o părere de zîmbet în ochii lui mari şi albaştri.

— Cum ai ajuns aici, haiducule? scrîşni el. Cine a făptuit asta?

— Minunea! rosti cu glas blînd Neculai. Poate Dumezeu, ori poate... Sfînta Maica a Domnului... şi-l privi cu stăruinţă în ochi.

Conache simţi cum vorbele haiducului îi strecoară în inimă cuţitul bănuielii. Se răsuci şi o fulgeră pe Aretia cu o privire de moarte. Dar şi Aretia îl întîmpînă cu aceeaşi linişte, însoţită de un licăr de batjocură în adîncul ochilor.

— Nu este la el haiduc? întrebă, fără surprindere, gîdele care văzuse multe în viaţă.

Dinspre scaunele boierilor se auzi un murmur. Simţind că ceva nu este în ordine, mulţimea începu să se frămînte.

— Ba da, Ali! El este haiducul, şuieră printre dinţii încleştaţi Conache.

Să bată tobele!

Dar în locul răpăitului lor se desluşi tropotul depărtat al unor călăreţi ce se apropiau în galopul nestăpînit al armăsarilor. Toţi îşi întoarseră privirile într-acolo: dinspre codrii se năpusteau călăraşii...

— Asta ce mai este? bîigui speriat Armaşul. Nu sînt arnăuţii domneşti şi nici poteraşii. Doar n-or fi...

Amuţi, speriat de-un gînd. Roti disperat privirile. Arnăuţii, cuprinşi şi ei de bănuială, cătau spre el, aşteptînd ordinul.

— Arnăuţi, strigă deodată cu un glas ce şi-l vroia răsunător. Fiţi gata, ne atacă haiducii!... Un răpăit de arme însoţite de chiote cumplite îi întări spusele. Boierii şi duducuţele izbucniră în ţipete. Arnăuţii ridicară armele îndreptîndu-le spre grupul de călăreţi ce ajunsese la cincizeci de paşi. În clipa aceea se petrecu un lucru pe care nimeni nu şi-l putu, mai apoi, explica. Un murmur ca un val se ridică din mulţimea de tîrgoveţi şi ţărani ce sta în spatele arnăuţilor. Şi fără ca cineva să rostească o vorbă, un imbold, oamenii năvăliră peste arnăuţi, răsturnîndu-i, risipindu-i, călcîndu-i în picioare. Conache asista înmărmurit la scena aceasta şi o furie laşă îl cuprinse.

— Ali! împlineşte osînda, răcni el.

Turcul sta pironit în loc cătînd înspăimîntat spre haiducii ce-şi roteau sălbatic săbiile în aer... Vru să fugă, să urmeze pe boierii ce se risipiseră alergînd peste cîmp, spre porţile oraşului, însă armaşui ridică spre el pistolul. Tresări gemînd şi se întoarse spre condamnat. Dar un foc de armă trosni aproape şi gîdele sări ca ars, bătu aerul cu mîinile şi se prăvăli la picioarele haiducului. Conache se întoarse şi atunci îl zări pe Miu. Era în fruntea călăreţilor, cu părul fluturînd în vînt, cu ochii aruncînd fulgere. Pe obraz, o dîră sîngerîndă arăta locul unde-l lovise cravaşa sa. Pistolul îi mai fumega în mîna. Se apropie ca un arhanghel al răzbunării. Armaşul ţinea strîns în mîini pistolul, dar spaima îl făcuse să uite de el. Şi, ţîşnind dintr-o tainiţa a firii sale, un gînd îl îndemnă să se repeadă spre spânzurătoare şi cu un rînjet nebun, împinse cu picioarele butucul pe care sta Neculai. În frîntura aceea, la cinci paşi în urmă, Miu simţi cum sîngele îi întunecă vederea. Urlînd sălbatic, se năpusti înainte cu sabia ridicată. Din zbor, oţelul reteză funia. Neculai se prăbuşi pe podea. Purtat de iureşul calului, Miu ajunse lîngâ armaş, lovindu-l. Vederea sîngelui îi potoli haiducului setea cumplită de răzbunare. Mîna ce ridică sabia se lăsă în jos. Sari din şa şi alergă spre Neculai ce zăcea nemişcat sub funia, împuţinată acum, a spînzurătorii

— Neculai, frate, şopti Miu smulgînd cu degete tremurînde laţul de la gîtul pandurului. Vorbeşte! strigă el înspăimîntat, văzînd chipul înţepenit în paloarea morţii... Doamne, am sosit prea tîrziu...

Dar Neculai deschise ochii şi o clipă rătăciră, goliţi de înţelegere, pe chipul haiducului... Apoi licărul înţelepciunii se reîntoarse în ochii lui.

— Am văzut-o pe doamna, şopti el.

— Doamna? Care doamnă? bîigui, speriat, flăcăul.

— Cea cu coasa, e amarnică la vedere... Ptiu!...

— Neculai, chiui Miu. Haiduc urîcios ce eşti; nici moartea nu te vrea... şi-i trase un ghiont în coaste. Repede, pe cal.

În jurul lor, haiducii încheiau socotelile cu arnăuţii împrăştiaţi împrejurul chervanelor de osîndiţi. În şa, cu Neculai în spatele lui, Miu privea cu inima sfîşiată trupurile celor doi căpitani atîrnînd în ştreang.

— Pentru ei, salvarea a sosit prea tîrziu, gemu haiducul, îi vom răzbuna, pentru ca sufletele lor să-şi găsească liniştea...

Întoarse privirea apoi spre rîndul de scaune golite de cei ce le ocupaseră. O singură fiinţă rămăsese acolo, urmărind toate cîte se petrecuseră: Aretia. Miu o privi cu ochii împietriţi şi apoi spre cel ce se zvîrcolea însîngerat pe podeaua spînzurătorii, urlînd de dureri.

„Mi-am ţinut cuvîntuî, deşi judecata noastră era alta... grăia privirea lui. I-am dat lui osînda hoţilor...”

Dinspre porţi răsunară împuşcături. O trupă de pedestraşi se apropia de locul spînzurătorilor. Căpitanul dădu semnalul de plecare, haiducii se strînseră şi ceata porni în galop spre pădure. Rămas în urmă, Miu privi încă o dată spre trupurile pandurilor atîrnînd în spînzurători.

— Vă vom răzbuna, jur! şopti el!

Un nou răpăit de arme trosni aproape. Neculai icni şi se încleştă de umerii flăcăului. Miu dădu pinteni calului, topindu-se în colbul stîrnit de copitele armăsarilor haiduceşti. Cînd ajunse sub frunzişul foşnitor al codrului, struni calul şi sări din şa.

— Neculai, te-au atins, blestemaţii...

Îl ajută să alunece de pe cal şi-i sfîşie cămaşa.

— Nu tot acolo, căpitane, zîmbi palid pandurul. Celălalt umăr... Au ştiut ei că aici e un loc slobod de rană... Las’ că-mi grijesc eu singur... Oleacă de sînge alungă totdeauna moartea...

La cîteva zile de la întîmplarea de pe cîmpul spînzuraţilor, într-o înserare ce cobora blîndă peste codrii Vlăsiei, o ceată de voinici părăsea cărările pădurii, abătîndu-se pe drumul mare al Tîrgovişteî. În fruntea lor călăreau doi bărbaţi: unul tînăr, cu trăsăturile feţei asprite din vreme, c-o dungă adîncă, vineţie în obraz, celălalt — un om în puterea vîrstei, cu braţul prins cu o legătură de gît. Tînărul privi spre tovarăşul său şi văzîndu-i abia atunci legătura izbucni în rîs.

— Măi Neculai, tu ai îndrăgit cu adevărat, pe doamna aceea cu care te-ai văzut, că-i porţi fetişul...

— Alungă piaza rea, răspunse înveselit pandurul, şi mîngîie cu mîna teafără funia de spînzurătoare, cu care-şi legase umărul.

Dinspre pîlcul voinicilor se ridică un cîntecel, întîi înfiorat, ca un dor, apoi crescu întărit cu nădejde...

„*M-a făcut, mama voinic,*
Să n-am frică de nimic,
M-a făcut maica fecior,
Să dau taichii ajutor,
Să mă ţin pe la strîmtori,
Pe la munţi, în trecători,
În drum, pe la negustori,
Cînd se întorc din Rîureni
Cu punga de gălbiori
Şi cu murgii sprinteori!...”

———

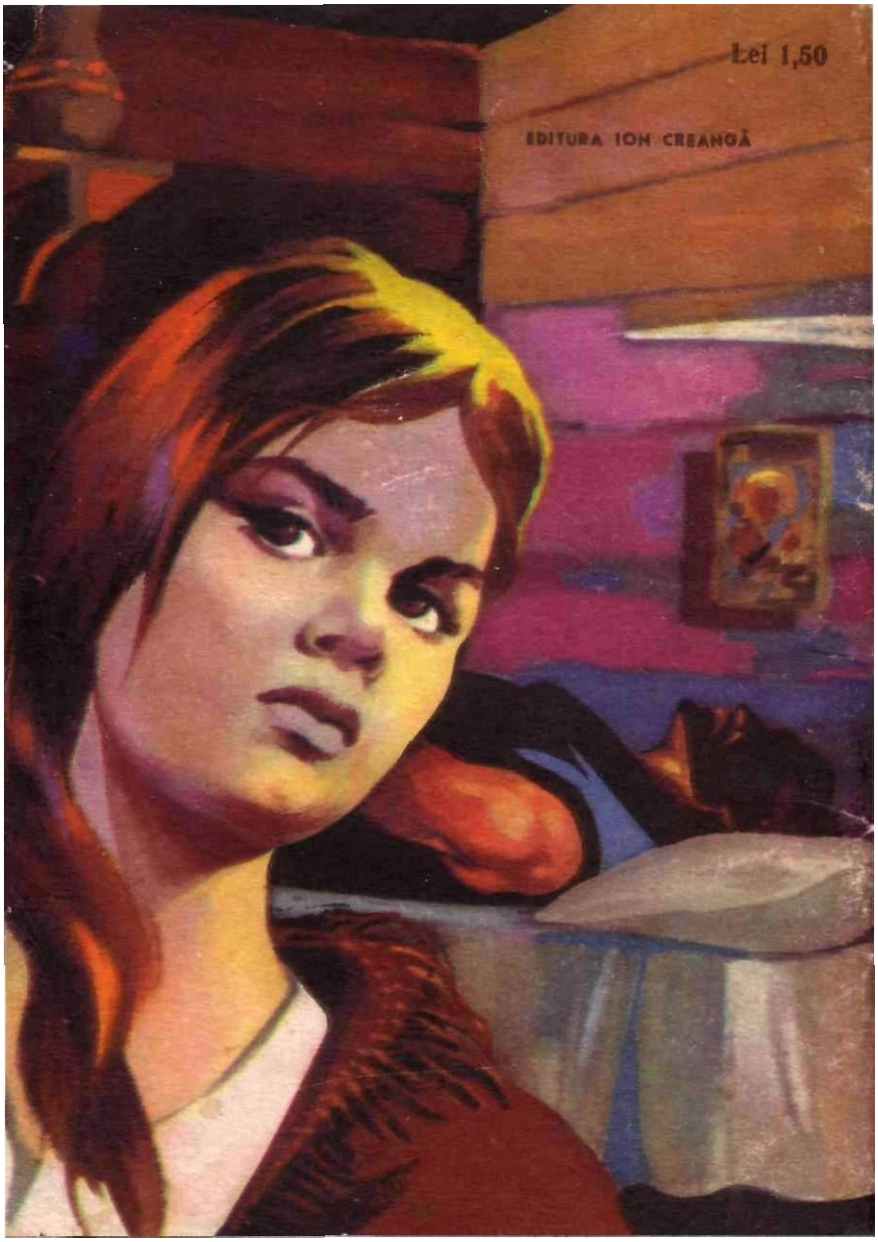
Lei 1,50
EDITURA ION CREANGĂ